

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Sémantické funkce konstrukcí s prepozičním slovesem bei

Semantic functions of constructions with co-verb bei

OLOMOUC 2022 Dan Valihrač

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tereza Slaměnková, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré použité
prameny a literaturu.

V Olomouci dne

.....

Podpis

Anotace

Tato práce se zabývá konstrukcemi s prepozičním slovesem 被 bèi ve standardní čínštině, přičemž objektem zájmu jsou tzv. „dlouhé bèi-konstrukce“. Pozornost je věnována hlavně funkcím, které konstrukce vyjadřují navíc k jejich základní funkci vyjadřování trpnosti. Tyto funkce zahrnují zejména signalizaci adverzity, dispoze a významného impaktu na referenta. Cílem práce je analýza zmíněných funkcí na příkladových větách pocházejících z jazykového korpusu přirozeného jazyka. Prostřednictvím online nástroje zvaného „Sketch Engine“ byly získány příklady bèi-konstrukcí pocházející z korpusu obsahujícího rozsáhlé množství čínských textů získaných z internetového prostředí. Příklady jsou přeloženy do češtiny a funkce daných bèi-konstrukcí jsou jednotlivě analyzovány. Výsledky analýz naznačují, že bèi-konstrukce mohou signalizovat více funkcí najednou. Interpretace kontextu vět s bèi-konstrukcemi se ukazuje jako zásadní faktor při určování typu funkcí. Příklady lze rozřadit na základě podobností do vzájemně překrývajících se kategorií. Většinu příkladů lze zařadit do tří hlavních kategorií, které zahrnují významný pozitivní impakt na status referenta, adverzitu a dispozi. Pouze menší část příkladů vyžaduje jiné specifitější kategorie.

Počet stran: 56

Počet znaků: 74 152

Klíčová slova

Standardní čínština, trpný rod, bèi-konstrukce, sémantické funkce

Obsah

1. Úvod	4
2. Teoretická část	5
2.1. Značení trpného rodu v čínštině	5
2.2. Prepoziční slovesa	5
2.3. Dlouhé a krátké bèi-konstrukce.....	5
2.4. Slovně-druhová příslušnost	6
2.5. Funkce bèi	8
2.5.1. Adverzita	8
2.5.2. Dispoze	8
2.5.3. Významný dopad	9
2.6. Původ a vývoj bèi.....	11
2.7. Proč existuje více negativních než pozitivních.	11
3. Praktická část	13
3.1. Nástroje	13
3.2. Metoda	13
3.3. Frekvenční seznam sloves	15
3.4. Dvacet nejfrekventovanějších sloves z frekvenčního seznamu	16
3.5. Příklady a analýza	17
3.6. Zhodnocení výsledků	46
4. Závěr.....	48
5. Reference	51
6. Příloha	52

1. Úvod

Standardní čínština se řadí mezi tzv. analytické jazyky. Vyznačuje se tím, že k vyjadřování gramatických funkcí běžně využívá funkční slova. Mezi ta se mimo jiné řadí i kategorie prepozičních sloves, do které patří prepoziční sloveso 被 bèi, které je předmětem zájmu této práce. Základní funkcí prepozičního slovesa bèi je značení trpného rodu. Badatelé se však shodují, že bèi-konstrukce mohou vyjadřovat krom této základní funkce i další skutečnosti. Ohledně toho, o jaké funkce se přesně jedná, ale není mezi badateli všeobecná shoda. Mezi často uváděné patří například funkce signalizování adverbzity čili nepříznivosti. Tato funkce ale není společná všem větám obsahující bèi-konstrukce. Naopak je také možné nalézt věty s bèi-konstrukcemi, které nesou pozitivní význam. Funkce bèi-konstrukcí a pravidla jejich užívání nejsou dostatečně uspokojivě vysvětleny, a tudíž představují vhodnou oblast pro bádání.

Cílem této práce je analýza vět s bèi-konstrukcemi a jimi vyjadřovaných funkcí. Metodou zvolenou za tímto účelem je rozbor a interpretace příkladů získaných prostřednictvím online nástroje Sketch Engine z korpusu čínských textů shromážděných z internetového prostředí. Žádoucím výsledkem je detailnější definice a kategorizace funkcí vyjadřovaných bèi-konstrukcemi.

Tato práce se skládá ze dvou základních částí. První část je teoretická, kde je čtenáři představena problematika bèi-konstrukcí ve standardní čínštině. Zabývá se problematikou značení trpného rodu v čínštině, různými typy bèi-konstrukcí, se kterými se lze setkat, kategorickým zařazením bèi a různými názory na tento problém. Dále se teoretická část zabývá funkcemi bèi-konstrukcí, a to zejména funkcemi značení adverbzity, dispoze a významného dopadu na referenta.

Druhá část práce je část praktická. V jejím úvodu je představena metoda, za pomocí které byly získány příklady bèi-konstrukcí, se kterými se v práci dále pracuje, a jsou poskytnuty informace o nástroji, který byl použit k získání příkladů použit. Dále jsou prezentovány příklady spolu s jejich podrobnými překlady. U každého příkladu jsou individuálně analyzovány funkce, které daná bèi-konstrukce signalizuje. V závěru praktické části jsou pak výsledky zhodnoceny, a na základě podobnosti v nalezených příkladech jsou vymezeny kategorie.

2. Teoretická část

2.1. Značení trpného rodu v čínštině

Trpný rod v čínštině se u sloves ve většině případů vůbec neznačí. Při překladu do češtiny je nutné přihlídnout k významu a věty, a zda podmět je schopen vyvinout činnost, kterou sloveso vyjadřuje. V některých případech je však ve větě obsažen spolu s podmětem i původce děje, a potom musí být původce označen pomocí prepozičního slovesa. K označení původce děje se v čínštině využívá více různých prepozičních sloves, mezi která se řadí právě i 被 bèi, kterým se zabývá tato práce. (Švarný & Uher, 2014, str. 43)

2.2. Prepoziční slovesa

Bèi 被, patří do kategorie prepozičních sloves. V čínské lingvistice se pro tuto kategorii používá název 介词 jiècí, který se často poněkud nevhodně překládá jako „předložka“. 介词 jiècí se vyznačují slovesným charakterem, a kategorii předložek, tak jak je známe v češtině neodpovídají. Mají však s předložkami řadu podobností. Prepoziční slovesa původně nesla významy spojené s pohybem někam či trváním, nyní mají většinou především formální význam. Existují různé druhy prepozičních sloves. Některá jako například zài (v), cóng (od), xiàng (k), dào (směřovat k) vyjadřují umístění něčeho či směr pohybu. (Švarný & Uher, 2014, str. 78)

2.3. Dlouhé a krátké bèi-konstrukce

Prepoziční sloveso 被 bèi tvoří ve standardní čínštině dva typy konstrukcí. V prvním typu se bèi umísťuje se za jmennou frázi označující přímý objekt slovesa. Za bèi se poté umísťuje druhá jmenná fráze, která označuje činitele. Za druhou jmennou frázi následuje sloveso. Tuto konstrukci si můžeme znázornit na následujícím schématu (Li & Thompson, Mandarin Chinese A Functional Reference Grammar, 1981, str. 492)

(1) (Jmenná fráze 1) bèi (被) (jmenná fráze 2) sloveso

V druhém typu konstrukcí s 被 bèi se vynechává druhá jmenná fráze, která následuje po bèi (被). Konatel děje tak zůstává nevyjádřený. V takovém případě je struktura konstrukce následující (Li & Thompson, Mandarin Chinese A Functional Reference Grammar, 1981, str. 492)

(2) (jmenná fráze 1) bèi (被) sloveso

Tyto dvě formy se běžně označují jako tzv. dlouhé a krátké bèi-konstrukce. Navzájem se od sebe odlišují tím, zda obsahují frázi označující konatele, či nikoliv. (Liu, 2016, str. 857) Dlouhé pasivum obsahuje jednu jmennou frázi nacházející se před bèi, která značí patient slovesného děje, a druhou jmennou frázi nacházející se za bèi a před slovesem, která značí agenta děje. Krátké pasivum se od dlouhého odlišuje absencí druhé jmenné fráze označující agenta děje. (Shan, 2015, str. 89)

Dlouhé a krátké pasivum se od sebe liší na syntaktické úrovni. Krátké pasivum tedy nemůže být derivováno z dlouhého pasiva pouze vymazáním jmenné fráze v pozici agenta. V řadě případů by takto vznikly ngramatické konstrukce. Nehledě na to zda definujeme bèi jako předložku či jako sloveso, ani v jednom z případů gramatická pravidla neumožňují odstranění agentu. Vlastnosti dlouhého a krátkého pasiva se odlišují, a proto je nelze vnímat jako dvě navzájem zaměnitelné varianty (Liu, 2016) str. 874. Podle Švarného je bèi prepozičním pouze v konstrukcích, kdy uvádí původce děje, tudíž v tzv. dlouhých bèi-konstrukcích. Naopak bèi v pozici přímo před slovesem, v tzv. krátkých konstrukcích, Švarný považuje za gramatický ukazatel trpného rodu, a nikoliv prepoziční sloveso. (Švarný & Uher, 2014, str. 44) V rámci této práce se budu zabývat zejména bèi-konstrukcemi dlouhého pasiva.

2.4. Slovně-druhov^á příslušnost

Výše jsem definoval bèi jako prepoziční sloveso. Taková definice bèi není jediná s níž se můžeme v relevantní literatuře setkat. Kategorická příslušnost bèi není jasně a jednoznačně definovaná. Mezi jazykovědci existují tři hlavní navzájem soupeřící názorové směry. První z nich definuje bèi jako předložku. Druhý směr považuje bèi za sloveso. Třetí směr činí kompromis a přiznává bèi dvojí status s vlastnostmi slovesa i předložky. (Liu, 2016, str. 858) Pro označení kategorie s tímto dvojím, nebo nejasně určitelným, statusem se v angličtině používá termín „co-verb“. (Li & Thompson, CO-VERBS IN MANDARIN CHINESE: VERBS OR PREPOSITIONS?, 1974, str. 257) V této práci budu termín „co-verb“ nahrazovat českým termínem „prepoziční sloveso“ tak jak ho uvádí Oldřich Švarný ve své publikaci. (Švarný & Uher, 2014, str. 78) Dle mého mínění jde o nejbližší český ekvivalent.

Kategorické zařazení bèi jako předložky je problematické. Bèi se váže na jmennou frázi nalevo do predikátu, jako je tomu u jiných předložek. To ovšem neplatí pro krátká pasiva,

kdy je jmenná fráze označující agenta vynechána. Bèi tak není následována jmennou frází, což není ve standardní čínštině pro předložky přípustné. Ani u dlouhého pasiva se zařazení bèi jako předložky neobejde bez problémů. Prepoziční fráze ve standardní čínštině se obvykle mohou objevovat v pozici před subjektem. To je ale pro bèi-konstrukce nepřipustné. (Ting, 1998, str. 333)

Někteří lingvisté definují bèi jako sloveso, dále potom rozdělují bèi na dva různé druhy. Tyto dva druhy korespondují ke krátkým a dlouhým bèi-konstrukcím. Přístupování k bèi jako ke slovesu umožňuje popsat komplexní struktury pasiva lépe než když je definováno jako předložka (Shan, 2015) str. 99. Zařazení bèi do kategorie sloves je komplikováno skutečností, že bèi nevykazuje mnohé vlastnosti, které jsou pro slovesa ve standardní čínštině typické. Ty zahrnují například možnost akceptovat slovec 了, možnost posloužit jako odpověď na otázku, nebo výskyt ve formě „sloveso“-不-„sloveso“. Existují ale i jiná slovesa, která stejně jako bèi také nevykazují některé tyto vlastnosti. (Ting, 1998, str. 334)

Třetí přístup zařazuje bèi do kategorie, která bývá označována termínem „co-verb“. V některé literatuře se označuje pouze značkou „K“. Termín „co-verb“ blíže odpovídá termínu Oldřicha Švarného „prepoziční sloveso“. Proto můžeme v Českém jazyce používat pro označení této kategorie právě název „prepoziční slovesa“. Jedná se o kategorii sdružující slova nacházející se na pomezí kategorie sloves a předložek. Prepoziční slovesa jsou uzavřenou skupinou morfému, která typicky uvádějí podstatné jméno či jmennou frází. Většinou se objevují v pozici před hlavním slovesem věty. Často odpovídají předložkám v angličtině, a jsou tak podle toho překládány. Jelikož se jedná o kategorii na pomezí, není její definice úplně jednoznačná. Zařazení mnoho slov řazených mezi prepoziční slovesa, lze často také zařadit mezi slovesa či předložky. Důkazy pro takové zařazení ale často bývají sporné. Vytvoření kategorie prepozičních sloves tedy do jisté míry usnadňuje kategorizaci těchto sporných příkladů. Prepoziční slovesa mohou plnit funkci předložek, ale některá z nich, např. 在 zài, 给 gěi, se mohou objevovat i ve funkci plných sloves. Řada z nich však vystupuje pouze v roli prepozičních sloves, což je právě případ bèi. (Li & Thompson, CO-VERBS IN MANDARIN CHINESE: VERBS OR PREPOSITIONS?, 1974, str. 257)

2.5. Funkce bèi

Vedle základní funkce značení trpného rodu má bèi i další funkce. Li a Thompson přiznávají bèi funkce značení adverzity a dispoze. (Li & Thompson, Mandarin Chinese A Functional Reference Grammar, 1981, stránky 493-501) Oproti tomu Fan a Kuno uvádějí funkci významného impaktu. (Fan & Kuno, 2001, stránky 209-222) V následovně tedy představím adverzitu, dispozi a významný impakt jako tři základní funkce bèi-konstrukcí.

2.5.1. Adverzita

Kromě označování trpnosti mají konstrukce s bèi (被) i další funkci, kterou je vyjadřování nepříznivosti situace. Naznačuje, že referent, vyjádřený jmennou frází předcházející bèi, nějak utrpěl, je nějakým způsobem nepříznivě zasažen, anebo je situace pro něj situace nežádoucí. Sloveso nemusí samo o sobě nést negativní či pejorativní význam, ale použití slovesa uvnitř bèi-konstrukce implikuje, že věta nese adverzní nebo pejorativní význam. (Li & Thompson, Mandarin Chinese A Functional Reference Grammar, 1981, str. 493)

Li a Thompson tuto skutečnost demonstrují na následujících příkladech:

(3) Wǒ kànjàn nǐ le
Já vidět ty strukturní slove
Viděl jsem tě.

(4) Zhāngsān bèi rén kànjàn le
Zhangsan BEI lidé vidět strukturní slove
Zhangsan byl viděn lidmi.

V prvním příkladě, kde není bèi-konstrukce použita, nese sloveso kànjàn (vidět) neutrální konotaci. Je zde sdělována prostá informace, bez emočního zabarvení. Druhý příklad naopak implikuje negativní aspekt skutečnosti, že byl Zhangsan viděn. Věta tak naznačuje, že Zhangsan viděn být nechtěl, anebo skutečnost, že byl viděn, na něj má nějaký negativní dopad. (Li & Thompson, Mandarin Chinese A Functional Reference Grammar, 1981, str. 493)

2.5.2. Dispoze

Podle Li a Thompson mají bèi-konstrukce kromě funkce vyjadřování trpnosti a adverzity také další funkci, kterou je tzv. „disposal“. Tato funkce značí, že s něčím nebo někým je nějakým způsobem nakládáno, či manipulováno, anebo případně celá situace řešena nebo

vedena určitým způsobem. Pro označení tohoto konceptu budu dále v této práci používat termín dispoze, který považuji za vhodný překlad termínu „disposal“ do českého jazyka. Podle Li a Thompson se konstrukce bèi nevyskytuje v kombinaci se slovesy, které dispozi nesignalizují. Použití bèi-konstrukce s takovými slovesy vyústí v negramatické věty (Li & Thompson, *Mandarin Chinese A Functional Reference Grammar*, 1981, str. 501) Faktitivními slovesa, tedy slovesa značící tvoření např. 写 xiě (psát) nebo 盖 gài (stavět), tuto charakteristiku nesplňují. Taková slovesa nevyjadřují manipulaci či nakládání a nemohou tak signalizovat dispozi bèi-konstrukce s těmito slovesy jsou pak hodnocena jako neakceptovatelná. (Fan & Kuno, 2001, str. 209)

Fan a Kuno definují funkce bèi-konstrukcí podobně jako Li a Thompson. Bèi může nést význam adverzity pro objekt slovesa, který je nějakým způsobem negativně ovlivněn, a může také značit dispozi, kdy je se subjektem nějak nakládáno či manipulováno. Na rozdíl od Li a Thompson si Fan a Kuno všimají skutečnosti, že bèi-konstrukce nutně nemusí vyjadřovat obě tyto funkce najednou. V některých případech může značit pouze dispozi, zatímco v jiných může naopak značit pouze adverzitu. bèi-konstrukce jsou tedy akceptovatelné pokud naplňuje aspoň jednu z těchto zmíněných funkcí. (Fan & Kuno, 2001, str. 212)

Bèi signalizuje dopad na nějakou entitu. Touto entitou však nemusí nutně být objekt slovesa, ale i někdo či něco jiného, kdo nebo co je s objektem slovesa spojené. To může vyplývat z kontextu, ale nemusí být zřejmé v samostatné větě. (Fan & Kuno, 2001, str. 219)

2.5.3. Významný dopad

Funkce signalizování adverzity a dispoze se zdají nedostatečné k popisu všech příkladů použití bèi-konstrukcí. Fan a Kuno proto předkládají možný jednotící prvek. Tím je tzv. major impact. Jedná se o významný dopad na referenta subjektu, který daná věta s bèi-konstrukcí popisuje. Nezáleží tedy, zda je negativní, neutrální nebo pozitivní. Podstatné je, že dopad je významný. Tento dopad může být přímý, přičemž signalizuje, že je s referentem nějak nakládáno či manipulováno. Dopad může být také nepřímý ve smyslu psychologickém nebo sociologickém. Pokud je dopad dostatečně významný ve smyslu dispoze, pak dokáže sám uspokojit požadavek významného dopadu, a nevyžaduje tak vyjádření adverzity v psychologickém smyslu. Stejně tak i v opačném případě, je-li negativní psychologický dopad dostatečný, pak není nutné, aby konstrukce vyjadřovala i

dispozi. Dále v této práci budu používat termín „významný dopad“ jako český překlad zde zmíněného konceptu „major impact“. (Fan & Kuno, 2001, str. 220)

Přímý významný dopad je snadno pozorovatelný v příkladech s lidským referentem, na něžž má akce nebo situace fyzický dopad. (Fan & Kuno, 2001, str. 220)

他 被 人 打 了

Tā bèi rén dǎ le

On BEI člověk praštit LE

Byl někým uhozen.

V případě neživých referentů může být požadavek významného dopadu uspokojen, když referent projde fyzickou proměnou. (Fan & Kuno, 2001, str. 221)

可 溶 解 的 气 体 被 水 吸 收

Kě róngjiě de qìtǐ bèi shuǐ xīshōu

Moci rozpustit DE plyn BEI voda absorbovat

Rozpustné plyny jsou absorbovány vodou

Dalším přímým dopadem může být změna ve statusu referenta, přičemž tato změna nemusí nést žádné negativní implikace. Samotná skutečnost, že došlo ke změně statusu je dostatečná k uspokojení požadavku významného dopadu. Fan a Kuno uvádějí následující příklad. (Fan & Kuno, 2001, str. 221)

他 被 任 命 为 系 主 任

Tā bèi rèn mìng wéi xì zhǔ rèn

On BEI zvolit jako oddělení vůdce

V případě, že akce či událost popisovaná bèi-konstrukcí neznačí přímý dopad na referenta, musí být interpretovatelná jako značící nepřímý dopad. Nepřímý dopad má většinou psychologický nebo sociální charakter. Zasaženým je většinou referent, pokud se jedná o živého referenta. V případě, kdy se jedná o neživého referenta, zasaženým může být mluvčí věty, někdo, jehož názor mluvčí věty zastupuje nebo posluchač. Interpretace bèi-konstrukce jako značící nepřímý dopad je značně závislá na kontextu jejího použití. Zdali je mluvčími hodnocena jako akceptovatelná či nikoliv, záleží na schopnosti mluvčího zasadit ji do takového kontextu, který uspokojuje požadavek významného dopadu. Různí mluvčí tak mohou dojít k rozdílným závěrům ohledně přijatelnosti dané konstrukce. (Fan & Kuno, 2001, str. 222)

2.6. Původ a vývoj bèi

Ve staré podobě čínštiny zastávalo bèi roli slovesa, jehož původní význam byl „obdržet“. Postupně však prošlo gramatikalizací a jeho význam a funkce se změnilly na značení trpného rodu. Bèi tak ztratilo svůj původní význam. Gramatikalizace bèi není náhodná, ale je motivovaná jeho původním významem. (Yin, 2005, str. 5)

Ohledně původu bèi-konstrukcí, které adverzitu nevyjadřují, není mezi výzkumníky všeobecná shoda. Část, do které se řadí například Li a Thompson, se domnívá, že jde o moderní inovaci způsobenou vlivem evropských jazyků. Jiní badatelé ale tvrdí, že bèi-konstrukce, které nevyjadřují adverzitu, lze nalézt i ve starých variantách čínských jazyků. Fan a Kuno ve svém článku zmiňují korpusové studie, na jejichž základě usuzují, že sdělování adverzity by nemělo být bráno jako základní charakteristika bèi-konstrukcí. (Fan & Kuno, 2001, str. 209)

V psané podobě moderní čínštiny je pozorován zvyšující se výskyt bèi-konstrukcí, které nesdělují adverzitu. Tento nárůst bývá vysvětlován vlivem indoevropských jazyků, především vlivem angličtiny. Do psané moderní čínštiny se takové konstrukce dostávají prostřednictvím překládání cizojazyčných textů. Při převodu pasiva v cizím jazyce je mechanicky použita konstrukce s bèi, ačkoliv význam adverzity není v původním materiálu přítomen. Takové konstrukce jsou pro většinu mluvčích nepřírozené a v mluvené řeči se většinou neobjevují. Častým používáním v psané formě jazyka se však přesto postupně stávají součástí standardního jazyka. Místo toho, aby se tyto konstrukce objevovaly pouze v překladech, jsou začleňovány i do originální tvorby. Běžně se pak objevují například ve vědeckých článcích či novinách. Oproti tomu v mluvené podobě moderní čínštiny si bèi-konstrukce zpravidla zachovávají funkci sdělování adverzity. Jazyková změna psané formy se ale postupně promítá i do mluvené podoby. (Li & Thompson, *Mandarin Chinese A Functional Reference Grammar*, 1981, str. 496)

2.7. Proč existuje více negativních než pozitivních.

Fan a Kuno předkládají odlišné vysvětlení výskytu pozitivních a neutrálních bèi-konstrukcí. Podle nich se nejedná o výjimky z pravidla způsobené činností překladatelů. Místo funkcí značení adverzity či dispoze navrhují, že bèi-konstrukce značí významný impakt na referenta. Ten může být jak negativní, tak i pozitivní či neutrální. Důležité je

pouze, že je významný. Převahu bèi-konstrukcí s negativním významem vysvětlují následovně. Lidé mají obecnou tendenci vnímat negativní aspekty jako zásadnější než aspekty pozitivní či negativní. Tato tendence je druhem kognitivního biasu, který lze pozorovat v mnoha oblastech. Pokud tedy přijmeme hypotézu, že bèi-konstrukce neoznačuje čistě adverzitu, ale jen významný impakt na referenta, pak můžeme považovat převahu bèi-konstrukcí s negativní konotací za výsledek působení zmíněného biasu. (Fan & Kuno, 2001, str. 233)

3. Praktická část

V rámci této části práce se budu zajímat zejména o zpracování a interpretaci příkladů s bèi-konstrukcemi. Nejprve podám informace o korpusu, ze kterého použité příklady pocházejí, a o nástroji Sketch Engine, prostřednictvím kterého byl korpus zpřístupněn a dále zpracováván. Následně seznámím čtenáře s metodou použitou k získání příkladů vět s bèi-konstrukcemi. V rámci popisu metody vysvětlím princip fungování i přesnou podobu užitých vyhledávacích dotazů. Poté zhodnotím funkčnost použité metody a zmíním se o jejích limitech a nedostatcích. Následně představím získaný frekvenční seznam sloves užívaných v bèi-konstrukcích. Potom následuje popis a analýza jednotlivých příkladů. U každého příkladu je k dispozici text ve znacích, v pinyin, překlad po jednotlivých slovech a volný překlad. Poté je vždy příklad analyzován z pohledu vyjadřovaných funkcí. V závěru praktické části jsou interpretace příkladů zhodnoceny, a na základě jejich podobnosti jsou definovány orientační kategorie.

3.1. Nástroje

Pro získání dat ke svému výzkumu jsem využil korpus Zhtenten2017_simplified. Tento korpus shromažďuje texty pocházející z internetového prostředí. Texty obsažené v tomto korpusu byly získány v období mezi srpnem a listopadem v roce 2017. Korpus tvoří více než 15.9 bilionu slov. Texty byly z internetu získány prostřednictvím softwaru „SpiderLing“, který se zaměřuje na získávání lingvisticky hodnotných textů z prostředí internetu. K procesování textů byl použit nástroj „Stanford NLP Core Tools“. Korpus se řadí do rodiny korpusů „TenTen“. (Sketch Engine, 2022)

K práci s korpusem jsem využil nástroj Sketch engine. Jedná se o online nástroj pro textovou analýzu. Obsahuje knihovny korpusů řady jazyků a mnoho různých nástrojů pro jejich analýzu. V této práci jej využívám k získání konkrétních případů užití bèi-konstrukcí a zároveň k zobrazení frekvencí sloves užitých v těchto bèi-konstrukcích. Získávám tak představu o tom, jaká slovesa se v daném korpusu nejčastěji vyskytují v bèi-konstrukcích, přičemž také získám konkrétní příklady těchto užití.

3.2. Metoda

K extrakci příkladů z korpusu jsem využil dotazovací jazyk CQL. Pro získání těchto dat využívám funkci Sketch Enginu zvanou „concordance“. Ta dovoluje získat z vybraného jazykového korpusu konkrétní příklady užití jazykové konstrukce, kterou si uživatel

definuje zadáním dotazu v CQL. Tato zkratka značí „Corpus Query Language“, v češtině korpusový dotazový jazyk. Pomocí CQL se můžeme dotazovat na konkrétní slova, slovní druhy, vzdálenosti prvků od sebe navzájem, přičemž můžeme zapojit i řadu logických operátorů. Na zadaný dotaz Sketch Engine vrátí věty či jiné útvary z vybraného korpusu, které obsahují struktury odpovídající zadanému dotazu.

Pro hledání příkladů bei konstrukcí využívám následující vyhledávací dotaz

```
Query: [tag="V.*"] within [word="被"][tag!="V.*"]{1,6}[tag="V.*"]
```

Nyní po částech vysvětlím funkce a význam celého vyhledávacího dotazu.

- [tag="V.*"] – slovo, které je slovesem
- within – Item nalevo se musí vyskytovat někde uvnitř konstrukce napravo.
- [word="被"] – Hledá pouze slovo 被
- [tag!="V.*"] – logický operátor „!“ signalizuje negaci, přijme jakékoliv slovo, které není slovesem.
- {1,6} – item nalevo od „{}“ se musí vyskytovat aspoň jednou, až šestkrát, nebo libovolně krát mezi tím.
- [tag="V.*"] – znovu slovo, které je slovesem. Musí být součástí konstrukce.

Celý vyhledávací dotaz můžeme pro snazší pochopitelnost přeložit do přirozené řeči takto:

„Najdi věty obsahující sloveso, které je součástí struktury začínající slovem 被, následované jedním až šesti libovolnými slovy, která nejsou slovesy, a končící slovesem“.

Výsledkem je velké množství vět obsahující slovesa uvnitř bei-konstrukcí. Dále pokračuji použitím funkce „frekvence“. Tímto získám frekvenční seznam nalezených sloves seřazený od nejčetnějších sloves po nejméně četné, spolu s údajem o počtu jejich výskytů v získaném vzorku.

Pro získání příkladů vět obsahujících bei-konstrukce s konkrétním slovesem lze použít stejný vyhledávací dotaz s drobnou změnou. Prvek [tag="V.*"] v úvodní pozici před „within“ je nahrazen za [word="X"], kde „X“ značí hledané sloveso. Chceme-li nalézt kupříkladu bei-konstrukce se slovesem „chēngwéi 称为 (nazývat)“, celý dotaz pak bude vypadat následovně:

- [word="称为", within [word="被"][tag!="V.*"]{1,6}[tag="V.*"]

Součástí vyhledávacího dotazu „[tag!="V.*"]{1,6}“ vymezuje prostor pro jmennou frázi mezi 被 bèi a slovesem. Maximální délka této jmenné fráze je stanovena na šest slov. Tato vzdálenost je určena arbitrárně. Důvodem pro tuto volbu je výpočetní a časová náročnost vyhledávání. Čím delší a komplikovanější je konstrukce vyhledávacího dotazu, tím větší množství času zpracování dotazu zabere. Maximální délka jmenné fráze omezená na šest slov zajistí přijatelnou dobu vyhledávání. Je však důležité zdůraznit, že arbitrární omezení délky má za následek vyřazení některých příkladů, což se může projevit na frekvencích v seznamu, a eventuálně i pozměnit pořadí sloves v seznamu. Slovesa ve frekvenčních seznamech získaných vyhledávacími dotazy s nižší povolenou délkou jmenné fráze se v pořadí drobně lišila.

Některá slovesa získaná dotazem neodpovídají slovesům, která se mohou vyskytovat v bèi-konstrukcích. V mnoha případech se jedná o funkční slovesa s vysokou frekvencí výskytu. Nejčtenějšími příklady těchto sloves jsou slovesa 给 gěi (dát), 是 shì (být), či 有 yǒu (mít). Tato slovesa je vhodné z frekvenčního seznamu manuálně odebrat, anebo je označit a nebrat v úvahu. V této práci se přikloním k druhé možnosti, abych zachoval autentičnost frekvenčního seznamu.

3.3. Frekvenční seznam sloves

Získaný frekvenční seznam obsahující prvních sto nejfrekventovanějších sloves je k dispozici v příloze práce. Zde na tabulce níže je uvedeno prvních dvacet nejfrekventovanějších sloves ze získaného frekvenčního seznamu spolu s jejich překlady do českého jazyka. Dále je u nich uvedena jejich absolutní frekvence a frekvence v poměru na jeden milion slov. Jedná se o frekvenci slov v rámci všech slov získaných pomocí zmíněného vyhledávacího dotazu. Nejedná se tedy o frekvenci slov ve slovníku, nebo celém korpusu.

3.4. Dvacet nejfrekventovanějších sloves z frekvenčního seznamu

Znaky	Pinyin	překlad	frekvence	frekvence na 1 milion slov
称为	chēngwéi	nazývat	101408	6,11144
评为	píngwéi	považovat	88638	5,34184
给	gěi	dát (error)	82839	4,99236
发现	fāxiàn	objevit	82536	4,9741
接受	jiēshòu	obdržet, dostat	60110	3,62258
授予	shòuyǔ	ocenit, udělit	55969	3,37302
认为	rènwéi	domnívat se	53317	3,21319
吸收	xīshōu	absorbovat	49134	2,9611
吸引	xīyǐn	přitahovat	48857	2,94441
拘留	jūliú	zadržet	44917	2,70696
是	shì	být (error)	44477	2,68044
录取	lùqǔ	přijmout (rekrutovat)	42972	2,58974
誉为	yùwéi	aklamovat	42736	2,57552
视为	shìwéi	považovat (za něco/někoho)	37770	2,27624
认可	rènkě	schválit	35866	2,16149
控制	kòngzhì	kontrolovat (dohlížet, řídit)	35421	2,13468
包围	bāowéi	obklopovat	31181	1,87915
利用	liyòng	využít	30515	1,83901
使用	shǐyòng	použít, užít	30158	1,8175
拒绝	jùjué	odmítnout	29037	1,74994

3.5. Příklady a analýza

V následující části představím konkrétní příklady z korpusu obsahující slovesa v bèi-konstrukci, která obsadila vysoké příčky ve frekvenčním seznamu. K příkladům poskytnu rozbor a překlad, přičemž se pokusím interpretovat další funkce, které daná bèi-konstrukce plní vedle své základní funkce značení trpnosti. Tyto funkce jsou zejména značení adverzity, dispoze, fyzické změny a impaktu na statusu. Příklady kategorizují podle jejich sémantiky na neutrální, pozitivní či negativní. Dále analyzují, zda je referent zasažen přímo nebo nepřímo, zda jde o živého či neživého referenta, anebo zda je referent zároveň recipientem dané akce nebo situace.

V řadě nalezených příkladů bèi-konstrukce neplní své základní funkce sdělování nepříznivosti a dispozice, tak jak je definuje Li a Thompson. Místo negativního dopadu na referenta je dopad spíše interpretovatelný jako pozitivní nebo neutrální. Jejich existence by se dala odůvodnit vlivem angličtiny, či případně dalších indoevropských jazyků, a tendencím překladatelů užívat bèi-konstrukce pro značení trpnosti při překládání anglických textů. Vzhledem k tomu, že texty korpusu pocházejí z internetového prostředí, je vliv překládání z angličtiny velmi pravděpodobný. U mnohých příkladů ale můžeme odůvodnit použití bèi-konstrukcí významným dopadem na status referenta, který navrhuji Fan a Kuno.

称为 chēngwèi - nazývat

这个	小	岛	还	被	某些	旅游者	称为	“天堂岛”
Zhège	xiǎo	dǎo	hái	bèi	mǒuxiē	lǚyóuzhě	chēng wèi	“tiāntáng dǎo”
Tento	malý	ostrov	také	BEI	někteří	turisté	nazývat	„rajský ostrov“

Někteří turisté nazývají tento malý ostrov také „rajským ostrovem“.

称为 chēngwèi (nazývat) je nejfrekventovanějším slovesem z frekvenčního seznamu. Nazývání samotné nese neutrální konotaci, která by ale v konkrétním případě mohla být interpretována i pozitivně. Nepříznivost zde tedy není vyjádřena. Referent není nijak fyzicky manipulován nebo měněn, takže ke značení dispozice zde také pravděpodobně nedochází. Být nějak nazýván nese významný dopad na status ostrova. bèi-konstrukci v tomto případě tedy můžeme odůvodnit významným a případně pozitivním dopadem na status referenta.

评为 píngwèi – ohodnotit

本人 也 被 市局 评为 “教学管理一等奖”

Běnrén yě bèi shìjú píng wèi “jiàoxué guǎnlǐ yī děng jiǎng”.

Já také BEI městský úřad ocenit „název ocenění“

Také jsem byl oceněn městským úřadem „první cenou managementu výuky“.

Tento příklad se jeví zcela určitě jako pozitivní dopad. Nepříznivost nebo fyzický zásah nejsou přítomny. Udělení ocenění referentovi autoritou lze považovat za pozitivní významný dopad.

发现 fāxiàn – objevit

这种 现象 在 两千多年 前 就已经 被 人们 发现。

Zhè zhǒng xiànxàng zài liǎng qiān duō nián qián jiù yǐjīng bèi rénmen fāxiàn.

Tento jev v více než 2000 let před už BEI lidé objevit

Tento jev lidé objevili už před více než dvěma tisíci lety.

发现 fāxiàn (objevit) v tomto příkladu nenesé nepříznivý význam. Zároveň nemá ani význam dispozice, neboť referent není nijak zasažen či manipulován. Objevením se mění pouze status referenta v očích agenta. Bèi zde značí pouze významný dopad, a to navíc nepřímý, jelikož zmíněný referent „jev“ je neživý a významně zasaženo je pouze jeho vnímání agentem „lidmi“.

接受 jiēshòu – přijmout (něco)

IC 卡 产品 初见 被 国内 客户 所 接受。

IC kǎ chǎnpǐn chūjiàn bèi guónèi kèhù suǒ jiēshòu.

IC karta produkt poprvé BEI domácí (stát) zákazník SUO přijmout

IC karty byly poprvé přijaty domácími zákazníky.

接受 jiēshòu (přijmout (něco)) zde nevyjadřuje nepříznivost. Signalizuje změnu ve statusu karty, což můžeme interpretovat jako významný dopad. Domnívám se také, že v tomto případě signalizuje i dispozi. „IC karta“ je fyzicky přijímána, používána a manipulována. Sentiment lze charakterizovat jako neutrální či pozitivní.

认为 rènwéi – myslet si, považovat, domnívat se

在当时，这桩购入案被育碧认为“充满敌意”。
 Zài dāngshí, zhè zhuāng gòurù'àn bèi yùbì rènwéi “chōngmǎn díyì”.
 Tou dobou tento nákup BEI Ubisoft považovat nepřátelský (idiom)
 Tou dobou považoval Ubisoft tento nákup za „nepřátelský“.

Zde je možné na základě kontextu usoudit, že bèi-konstrukce sděluje nepříznivost. Příklad se ale spíše k vysvětlení, že 认为 rènwéi (považovat) zde v bèi-konstrukci značí spíše status, který je významný ať už s ohledem na negativní, neutrální či pozitivní sentiment. Následující příklad obsahuje příklad s 认为 rènwéi, kde nepříznivost není přítomna.

同 问 越多 就会 被 百度 认为 最 有 提问 价值。
 Tóng wèn yuè duō jiù huì bèi bǎidù rènwéi zuì yǒu tíwèn jiàzhí.
 Stejný otázka tím více tak mocí BEI Baidu považovat nejvíc mít otázka hodnota
 Čím více stejných otázek položíte, tím více je bude Baidu považovat za cennější.

V tomto případě je sémantická konotace pozitivní a význam nepříznivosti tak chybí. 认为 rènwéi ale i v tomto případě značí významný status referenta. Tedy, že otázky jsou považovány za cenné má na jejich status významný dopad, což uspokojuje požadavky na použití bèi-konstrukce. V případě 认为 rènwéi se domnívám, že naplnění požadavku významného dopadu je lepším vysvětlením než naplnění požadavku nepříznivosti, které je platné jen v předchozím příkladě.

授予 shòuyǔ – udělit

近日 滇红 再次 斩获 殊荣， 被 国家 商务部 正式 授予
 “中华 老字号” 的 称号。
 Jīnrì, diān hóng zài cì zhǎnhuò shūróng, bèi guójiā shāngwùbù zhèngshì shòuyǔ
 “zhōnghuá lǎozìhao” de chēnghào.
 Nedávno Dianhong znovu získat ocenění BEI ministerstvo obchodu oficiálně udělit
 (název ocenění) DE titul

Nedávno Dianhong znovu získal toto ocenění a byl mu oficiálně udělen titulem „Čínská značka s dlouholetou tradicí“ ministerstvem obchodu.

授予 shòuyǔ (udělit) v tomto příkladě nese pozitivní konotaci. Význam nepříznivosti není přítomen. Udělení titulu má pozitivní dopad na status referenta.

吸收 xīshōu – absorbovat

若 去散发 的 气味 被 人体 吸收, 将 对人体 健康 造成 危害。
Ruò qùsànfā de qìwèi bèi réntǐ xīshōu, jiāng duì réntǐ jiànkāng zàochéngwéihài.
Pokud vydávat DE zápach BEI tělo absorbovat Sp. vůči tělo zdraví způsobit škoda
Pokud je vydávaný zápach absorbován lidským tělem, je zdraví škodlivý.

V tomto příkladovém souvětí se nachází 气味 qìwèi (zápach) v pozici referenta a 人体 réntǐ (lidské tělo) v pozici agentu. 吸收 xīshōu (absorbovat) se v kontextu první části souvětí může jevit jako slovo s neutrálním sentimentem vůči referentu 气味 qìwèi, nicméně se zahrnutím kontextu druhé části dostává celé souvětí negativní sentiment. Nabízí se dvojí interpretace. V rámci první interpretace je nepříznivost vyjádřena až kontextem druhé části, přičemž 吸收 xīshōu získává negativní konotaci. Dle druhé interpretace není slovesem 吸收 xīshōu vyjádřena nepříznivost, ale pouze manipulace. 吸收 xīshōu bychom zařadili jako neutrální sloveso. Negativita vyjádřená druhou částí souvětí by v tomto případě nebyla vázána na bèi-konstrukci.

吸引 xīyǐn – přitahovat

今天 到 柬埔寨 的 人, 几乎 都 是 被 吴哥 吸引 而来
Jīntiān dào jiǎnpǔzhài de rén, jīhū dōu shì bèi wú gē xīyǐn ér lái.
Dnes dorazit Kambodža DE lidé skoro všichni být BEI Angkor přitahovat přijít
Téměř všechny lidi, kteří dnes přijedou do Kambodže, přitahuje Angkor (památky).

吸引 xīyǐn v tomto příkladě nemá na návštěvníky negativní dopad. Právě naopak, Angkor v pozici agentu je důvodem jejich návštěvy. bèi-konstrukce zde neznačí nepříznivost, ale signalizuje dispozici, agent Angkor vykazuje vliv na návštěvníky, což lze interpretovat jako nakládání či manipulaci.

拘留 jūliú – zadržet

满文 军 因 吸食 毒品 被 警方 治安 拘留 14 天。
Mǎnwén jūn yīn xīshí dúpǐn, bèi jǐngfāng zhì'ān jūliú 14 tiān.
Mandžuská armáda protože brát drogy BEI policie bezpečnost zadržet 14 dní
Mandžuská armáda byla zadržena policií na 14 dní za braní drog.

Zde je interpretace na základě nepříznivosti bezproblémová. 拘留 jūliú (zadržet) má na svého referenta jasný negativní dopad. Zároveň je naplněna i dispoziční funkce, jelikož je s referentem nakládáno a manipulováno určitým způsobem. Je zde jasně signalizován přímý významný dopad.

录取 lùqǔ – přijmout (někoho někam)

57 人 被 国外 一 流 大学 录取 。

57 rén bèi guówài yīliú dàxué lùqǔ.

57 lidé BEI zahraniční špičkové univerzity přijmout

57 osob bylo přijato špičkovými zahraničními univerzitami.

录取 lùqǔ (přijmout) má pozitivní konotaci, což vyřazuje interpretaci na základě nepříznivosti. Přijetí univerzitou značí změnu ve statusu referenta. To umožňuje interpretovat konstrukci jako značící přímý významný dopad.

誉为 yùwèi – chválit

近年 来 开辟 的 "大 黄河游" 和 "黄河 漂流", 被 游客 誉为

Jinnián lái kāipì de "dà huánghé yóu" hé "huánghé piāoliú", bèi yóukè yù wèi"

Tento rok přijít otevřít DE „název“ a „název“ BEI návštěvníci chválit

V posledních letech otevřené (raftingové tour) „název“ a „název“ jsou návštěvníky chváleny.

誉为 yùwèi (chválit) nese jasně pozitivní význam. Rozhodně zde bèi-konstrukce neplní funkci označování nepříznivosti, a ani se nezdá, že by 誉为 yùwèi (chválit) značilo dispozici. Uspokojitelným vysvětlením přijatelnosti bèi v tomto příkladě by mohla být změna ve statusu referenta. Chválením se status mění k lepšímu, což by uspokojovalo požadavek významného dopadu na referenta.

视为 shìwéi – považovat (za něco/někoho)

此举 被 美国 政府 视为 对 言论自由 的 攻击 。

Cǐjǔ bèi měiguó zhèngfǔ shìwéi duì yánlùn zìyóu de gōngjí.

Tato akce BEI USA vláda považovat vůči svoboda slova DE útok

Tento krok považovala americká vláda za útok na svobodu slova.

视为 shìwéi (považovat) se lze obecně zařadit jako neutrální sloveso, nicméně v kontextu tohoto příkladu nese negativní implikaci. bèi-konstrukce zde může značit nepříznivost nikoliv pro referenta 此举 cǐjǔ (tato akce/krok), ale pro nejmenovaný subjekt, který tento krok podnikl. Věta také signalizuje spíše významný negativní impakt na status tohoto subjektu, než fyzickou újmu. Dopad je tedy nepřímý a závislý na interpretaci kontextu.

认可 rènkě – uznat

纽埃 的 外交 独立 权 被 联合国 所 认可
Niūāi de wàijiāo dúlì quán bèi liánhéguó suǒ rènkě
Niue DE diplomacie nezávislost právo BEI OSN SUO uznat

Diplomatická nezávislost Niue je uznávána OSN.

V tomto případě má 认可 rènkě (uznat) pozitivní dopad na referenta. Uznání od OSN (agenta) zde mění status Niue (referenta), a má tak přímý významný dopad. Není stoprocentně jasné, jestli zde bèi značí dispozici. Uznání státu by se dalo interpretovat jako manipulace či nakládání s ním. Osobně se však kloním k názoru, že zde není signalizována dispozice, a užití bèi-konstrukce je umožněno významnou změnou ve statusu.

控制 kòngzhì – kontrolovat (dohlížet, řídit)

目前, 假 收费员 已 被 警方 控制。
Mùqián, jiǎ shōufèi yuán yǐ bèi jǐngfāng kòngzhì.
Nyní falešný výběrčí daní už BEI policie dohlížet.

Nyní už je falešný výběrčí daní pod dohledem policie.

V případě slovesa 控制 kòngzhì (kontrolovat) je naplněna funkce jak sdělování nepříznivosti, tak i dispozice, jelikož policie s falešným výběrčím nakládá jistým způsobem. Dopad na referenta je přímý a významný.

包围 bāowéi – obklopovat

舞台 被 幕布 包围 了。
Wǔtái bèi mùbù bāowéi le.
Jeviště BEI opona obklopovat LE

Jeviště je obklopeno oponou.

U tohoto příkladu není zřejmé na základě čeho je bèi-konstrukce přijatelná. Nezdá se, že by obklopení oponou mělo nepříznivý dopad, či signalizovalo dispozici nebo významný dopad na referenta. Důvod by mohl záviset na širším kontextu užití této věty. Skutečnost, že je jeviště obklopené oponou může být v dané situaci významné pro mluvčího či diváky, a proto je užití bèi přijatelné. Bez širší znalosti kontextu, věta sděluje pouze fyzickou skutečnost rozložení objektů v prostoru.

利用 lìyòng – využít

这 一	弱 点	恰 恰	被	黑 客	所	利 用 。
Zhè yī	ruòdiǎn	qiàqià	bèi	hēikè	suǒ	lìyòng.
Této	slabina	přesně	BEI	hacker	SUO	využít

Přesně této slabiny využívají hackeři.

V tomto příkladě je patrná nepříznivost i dispoze. Zasaženým ale není přímý referent 弱点 ruòdiǎn (slabina), nýbrž nezmíněný uživatel. Nepříznivost tedy interpretujeme pouze z kontextu. Samotné sloveso 利用 lìyòng (využít) negativní konotaci nenese.

使用 shǐyòng – používat

超 声	检 测	更	方 便	比 X 光	因 此	被 广 泛	使 用 。
Chāoshēng	jiǎncè	gèng	fāngbiàn	bǐ X guāng,	yīncǐ	bèi guǎngfàn	shǐyòng.
Ultrazvuk	detekce	více	pohodlný	než rentgen	proto	BEI široký	používat

Ultrazvuk je pohodlnější než rentgen, a proto je široce používán.

Na tomto příkladě je zajímavé použití adjektiva 广泛 guǎngfàn (široký) v pozici za bèi. Běžně se na této pozici nachází podstatné jméno nebo jmenná fráze. Adjektivum široký zde na základě kontextu nese význam „mnoho lidí“, kteří plní funkci agentu. V rámci funkce bèi-konstrukce je slovesem 使用 shǐyòng (používat) jasně signalizována dispoze. Význam nepříznivosti zde přítomen není. Široké používání ultrazvuku by bylo možné také interpretovat jako významný dopad na jeho status.

拒绝 jùjué - odmítnout

结果 被 日方 以 学术 理由 拒绝。

Jiéguǒ bèi rì fāng yǐ xuéshù lǐyóu jùjué.

Výsledek BEI Japonská strana YI akademický důvod odmítnout

Výsledek japonská strana odmítla z akademických důvodů.

拒绝 jùjué (odmítnout) signalizuje nepříznivý efekt na referenta. Naplňuje tedy funkci signalizování nepříznivosti.

列为 lièwéi - zařadit (kategorizovat)

黄龙 于 1992 年 被 联合国教科文 组织 列为 世界 自然 遗产。

Huánglóng yú 1992 nián bèi liánhéguó jiàokēwén zǔzhī lièwèi shìjiè zìrán yíchǎn.

Huanglong YU rok 1992 BEI UNESCO organizace zařadit svět příroda dědictví

Huanglong zařadila v roce 1992 organizace UNESCO na seznam světového přírodního dědictví.

列为 lièwéi (zařadit) má vliv na status referenta. Jde tedy o významný dopad s pozitivním sentimentem. Nepříznivost není vyjádřena. Dispozice také není vyjádřena, aspoň tedy ne ve smyslu fyzické manipulace.

打 dǎ - udeřit

我 被 人 打 了。

Wǒ bèi rén dǎ le.

Já BEI člověk udeřit LE

Lidé mě byli.

打 dǎ (udeřit) je klasickým příkladem bèi-konstrukce vyjadřující nepříznivost. Značí jak nepříznivou akci pro referenta, tak i fyzický aspekt dispozice.

取代 qǔdài - nahradit, vyměnit

海底 电缆 逐步 被 光缆 所 取代。

Hǎidǐ diànlǎn zhúbù bèi guānglǎn suǒ qǔdài

Mořské dno kabel postupně BEI optický kabel SUO nahradit

Podmořské kabely jsou postupně nahrazovány optickými kabely.

U tohoto příkladu je interpretace komplikovaná. U životného referentu a agentu by bylo možné interpretovat nepříznivost, nicméně zde jsou referent i agent neživotné předměty. Vhodným vysvětlením by mohla být fyzická změna jako významný zásah.

带走 dàizǒu – odnést

门卫 今早 报案， 现已 被 警方 带走 协助 调查。

Ménwèi jīnzǎo bàocǎn , xiànyǐ bèi jǐngfāng dài zǒu xiézhù diàochá.

Vrátný dnes ráno nahlásit nyní už BEI policie odvést pomoci vyšetřování

Vrátný to dnes ráno ohlásil a byl odvezen policií, aby pomáhal při vyšetřování.

带走 dàizǒu (odnést) v tomto příkladě nemá pro referenta „vrátného“ nepříznivý význam, ale rozhodně značí dispozici. Agent „policie“ referenta někam odváží, tedy s ním nějak nakládá a manipuluje, ačkoliv to referentovi újmu nezpůsobuje.

淘汰 táotài - vyřadit, eliminovat

传统的 营销 方式 已经 逐渐 被 这个 社会 所 淘汰

Chuántǒng de yíngxiāo fāngshì yǐjīng zhújiàn bèi zhège shèhuì suǒ táotài.

Tradiční DE marketing styl už postupně BEI tento společnost SUO vyřadit

Tradiční způsob marketingu tato společnost postupně eliminuje.

Ačkoliv je v tomto příkladě referent „způsob marketingu“ neživotný a také poměrně abstraktní, 淘汰 táotài (vyřadit) má na něj zřejmý negativní dopad. Příklad lze tedy zařadit do kategorie bèi-konstrukcí signalizující nepříznivost.

抓获 zhuāhuò - zatknout

2016年10月12日 姚 某 被 警方 抓获。

2016 Nián 10 yuè 12 rì yáo mǒu bèi jǐngfāng zhuāhuò.

12.10.2016 Yao nějaký BEI policie zatknout

12. října 2016 zatkla Yaoa policie.

Zde 抓获 zhuāhuò (zatknout) jasně značí jak nepříznivý dopad na referenta, tak i dispozici nad referentem „Yao“ stranou agentu „policie“.

关注 guānzhù - zajímat se (o něco)

哪些 帐 务 处理 事项 会 被 稽查 关注?

Nǎxiē zhàng wù chǔlǐ shìxiàng huì bèi jīchá guānzhù?

Který účet záležitost zabývat se věc moci BEI inspekce zajímat se

Kterým účetním záležitostí se bude inspekce věnovat pozornost?

Zda je zde sdělována nepříznivost není jasné. Nepříznivost by mohla vyplývat z širšího kontextu věty. 关注 guānzhù (zajímat se) přímo dispozici neimplikuje. Věnování pozornosti inspekcí by pravděpodobně mohlo být považováno za významný dopad. Funkci bèi-konstrukce v tomto konkrétní případě nelze bez širšího kontextu jednoznačně kategorizovat.

认定 rèndìng - uznat (něco jako fakt)

唐 某 被 仪陇 县 法院 认定 构成 受贿 罪。

Táng mǒu bèi yílong xiàn fǎyuàn rèndìng gòuchéng shòuhuì zuì.

Tang nějaký BEI Yilong okres soud uznat tvořit brát úplatky vina

Tang byl shledán vinným soudem okresu Yilong za trestný čin přijímání úplatků.

V tomto příkladě má 认定 rèndìng (uznat) zřejmý negativní dopad na referenta. Je naplněna funkce sdělování adverzity, přičemž je zde i významný impakt na společenský status referenta.

抛弃 pāoqì - opustit, vzdát se něčeho

这样 的 公司 注定 要 被 人 抛弃

Zhèyàng de gōngsī zhùdìng yào bèi rén pāoqì

takové DE firmy odsouzené (k neúspěchu) muset BEI lidé opustit

Takové firmy jsou odsouzeny k tomu, aby je lidé zavrhli.

Opuštění firem lidmi je zajisté možné interpretovat jako adverzní situaci. 抛弃 pāoqì (opustit) nese samo o sobě negativní konotace.

收购 shōugòu – skoupit

利润 连年 下降 的 酷派, 在 2015 年 被 乐视 收购。

Lìrùn liánnián xiàjiàng de kùpài, zài 2015 nián bèi lèshì shōugòu.

Zisk řada let klesat DE Kupai v roce 2015 BEI Leshi koupit

Kupai, jehož zisky rok od roku klesají, byl v roce 2015 odkoupen společností Leshi.

Ačkoliv by v tomto příkladě mohla být přípustná interpretace na základě adverzity, přiklonil bych se raději k funkci značení dispoze, jelikož dochází ke změně vlastnictví.

熟知 shúzhī - být obeznámen

最初, 赵半狄 被 艺术界 所 熟知

Zuìchū, zhào bàn dí bèi yìshùjiè suǒ shúzhī

Zpočátku Zhao Bandi BEI svět umění SUO být obeznámen

Zpočátku byl Zhao Bandi v uměleckém světě dobře známý.

Zde není nijak zřejmě sdělována adverzita, ani dispoze. Sémantická konotace je pozitivní. Týká se společenského statusu referenta, a proto lze větu interpretovat, jako mající pozitivní významný impakt na status referenta.

知道 zhīdào – vědět

这 部 电视剧 播 出 了 几 集 之 后, 被 陈 云 知 道 了。

Zhè bù diànshìjù bōchū le jǐ jí zhīhòu, bèi chényún zhīdào le.

Tento (numerativ) TV drama vysílat LE několik (numerativ) potom BEI Chenyun vědet le

Po několika epizodách tohoto televizního seriálu ho poznal Chen Yun.

Zde je interpretace poměrně obtížná. Není zde značena dispoze. Jestli se však jedná o adverzní situaci, anebo má situace významný impakt na referenta, nelze bez znalosti širšího kontextu užití věty s jistotou říci.

看好 kàn hǎo - být optimistický o něčem, považovat si něčeho

而 平面 广告 的 前景 也 随 之 不 被 人 看 好。

Ér píngmiàn guǎnggào de qiánjǐng yě suí zhī bù bèi rén kàn hǎo.

A také tištěné reklama DE prospekt také spolu s tím zápor BEI lidé být optimistický

A vyhlídky tištěné reklamy také nejsou lidmi považovány za optimistické.

看好 kàn hǎo (být optimistický) nese jasnou pozitivní konotaci, ale použitím zápornky 不 bù se význam celé věty jeví jako adverzní. Použití zápornky 不 bù tímto způsobem je značně neobvyklé.

覆盖 fùgài – pokrýt

昨日, 湘 中 以北 大部 依旧 被 雨水 覆盖。

Zuó rì, xiāng zhōng yǐběi dàbù yījiù bèi yǔshuǐ fùgài.

Včera Xiang¹ střed severní většina pořád BEI déšť pokrýt

Včera byla většina severu centrálního Hunanu stále pokryta deštěm.

Příklad se nezdá být implicitně adverzní, ale mohl by sdělovat negativní postoj komunikující k situaci. Nebereme-li však v potaz potenciální sentiment neznámého autora věty, lze interpretovat pokrytí deštěm jako významný fyzický impakt na referenta „sever centrálního Hunanu“.

看到 kàndào – uvidět

为了 让 您的 评论 能够 被 更多 玩家 看到, 请 勿 恶意灌水。

Wèile ràng nín de pínglùn nénggòu bèi gèngduō wánjiā kàndào, qǐng wù èyì guànshuǐ.

Aby RANG vy DE komentář moci BEI více hráč vidět prosím nespamovat

Aby vidělo váš komentář co nejvíce hráčů, prosím nespamujte.

Situace, kdy je komentář viděn, je zde žádoucí. Funkce sdělování adverzity zde neplatí. Vidění komentáře někým, nelze považovat za dispozi, neboť není manipulován. Vidění komentáře, ale nemá žádný zřejmý významný impakt na komentář. Situace by mohla mít významný impakt na autora komentáře, nicméně taková interpretace není příliš přesvědčivá. Motivace pro použití bèi-konstrukce je nejasná.

¹ 湘 xiāng je zkrata pro 湘江 xiāngjiāng. Jedná se o řeku v provincii Hunan.

遗忘 yíwàng - zapomenout

后备 轮胎 是 厂家 配 的 , 但 往往 被 车主 遗忘
而 缺少 保养 。

Hòubèi lúntāi shì chǎngjiā pèi de, dàn wǎngwǎng bèi chēzhǔ yíwàng
ér quēshǎo bǎoyǎng.

Rezerva pneumatika být továrna přidat DE ale často BEI majitel vozu zapomenout
a nedostatek údržba

Náhradní pneumatiky jsou montovány z výroby, ale majitelé automobilů na ně často zapominají a postrádají údržbu.

Referent „náhradní pneumatika“ sice v tomto příkladě zapomenutím újmu neutrpí, nicméně v širším kontextu lze zapomenutí její údržby vnímat jako potenciálně nebezpečnou, a tedy adverzní, situaci pro jejího majitele.

应用 yìngyòng - užít, aplikovat

在 统计学 中 作为 一种 常用 的 预测 手段 被
广泛 应用 。

Zài tǒngjìxué zhōng zuòwéi yī zhǒng chángyòng de yùcè shǒuduàn bèi
guǎngfàn yìngyòng.

V statistika střed jako jeden často používat DE předpovědět metoda BEI
široce užít

Je široce užíváno jako běžná předpovědní metoda ve statistice.

Funkce značení adverbzity zde chybí, 应用 yìngyòng (užít, aplikovat) ale jasně implikuje funkci dispoze. Skutečnost, že je metoda užívána široce, by se dalo považovat za významný impakt na její status. Dispoze se ale v tomto příkladě jeví jako přijatelnější vysvětlení.

骗 piàn - šidit, podvádět

涉世 未 深 的 温温 , 一 开始 就 被 合伙 人 骗 了 。

Shèshì wèi shēn de wēn wēn, yī kāishǐ jiù bèi héhuǒ rén piànle.

Zkušený nemít hluboký DE Wenwen jakmile začít už BEI partner(ka) podvést

Wen Wen, který nemá ve světě žádné zkušenosti, byl svou partnerkou podveden hned na začátku.

Věta značí přímí negativní dopad na referenta „Wen Wen“. Větu tedy lze snadno interpretovat jako signalizující adverbzitu.

采用 cǎiyòng - adoptovat (užití něčeho)

由于 产品 符合 人文、 绿色、 科技 奥运 理念， 被
北京 奥运 场馆 采用。

Yóuyú chǎnpǐn fúhé rénwén, lǜsè, kējì àoyùn lǐniàn, bèi
běijīng àoyùn chǎngguǎn cǎiyòng.

Protože produkt odpovídá humanitní zelený technologie Olympijské hry idea BEI
Peking Olympijské hry aréna adoptovat

Protože produkt odpovídá humanitním, zeleným a technologickým konceptům Olympijských her, byl použit Pekingskou Olympijskou arénou.

Sémantická konotace je v tomto příkladě pozitivní. Věta nesděluje žádnou adverzitu. Zmíněný produkt je v kontextu k něčemu použit, funkce tedy lze interpretovat jako dispozi.

批准 pīzhǔn – ratifikovat

2016年4月22日，温州 被 国务院 批准 成为 国家 历史
文化 名城。

2016 Nián 4 yuè 22 rì, wēnzhōu bèi guówùyuàn pīzhǔn chéngwéi guójiā lìshǐ
wénhuà míngchéng.

22.duben 2016 Wenzhou BEI Státní rada ratifikovat stát se národ historie
kultura slavné město

Dne 22. dubna 2016 bylo Wenzhou schváleno Státní radou jako národní historické a kulturní město.

Z kontextu věty vyplývá, že referentu „Wenzhou“ byl udělen určitý status, což může být interpretováno jako významný impakt na status referenta. Jedná se o pozitivní dopad. Adverzita ani dispoze vyjádřené nejsou.

忽视 hūshì - zanedbávat, ignorovat

由于 胸痛 呈 发作性， 很 容易 被 病人 忽视。

Yóuyú xiōngtòng chéng fāzuòxìng, hěn róngyì bèi bìngrén hūshì.

Protože bolest hrudi ukazovat epizodický velmi snadné BEI pacient ignorovat

Protože bolest na hrudi je epizodická, pacient ji snadno ignoruje.

忽视 hūshì (zanedbávat, ignorovat) nese samo o sobě zřejmou negativní konotaci. Nicméně zda je v rámci kontextu věty význam negativní, úplně zřejmé není. Jelikož je referent „bolest hrudníku“ neživý, nelze tvrdit, že je vůči němu situaci přímo adverzní. Je ale možné, že z pohledu autora věty jde o adverzní situaci. Například proto, že pacient ignoruje známky zdravotního problému. Samotná negativní konotace slovesa 忽视 hūshì (zanedbávat, ignorovat) by mohla uspokojit požadavek adverzity.

命名 mìngmíng – pojmenovat

1996年，安塞县被国家文化部命名为“中国腰鼓之乡”

1996 Nián, ānsāi xiàn bèi guójiā wénhuà bù mìngmíng wèi “zhōngguó yāogǔ zhī xiāng”

Rok 1996 Ansai okres BEI ministerstvo kultury pojmenovat jako „název“

V roce 1996 byl okres Ansai jmenován ministerstvem kultury „rodištěm bubnů Yaogu“.

Pojmenování specifickým přízviskem, které je uděleno významnou státní organizací, nese bezesporu pozitivní význam. Jedná se tedy o pozitivní významný impakt na status referenta.

杀 shā – zabít

后王匡、王凤投降刘秀，被刘秀部将所杀。

Hòu wáng kuāng, wáng fèng tóuxiáng liú xiù, bèi liúxiùbù jiāng suǒ shā.

Poté Wang Kuang Wang Feng vzdát se Liu Xiu BEI Liuxiuovi generálové SUO zabít

Později se Wang Kuang a Wang Feng vzdali Liu Xiuovi a byli zabiti Liu Xiuovými generály.

杀 shā (zabít) nese beze sporu adverzní význam vůči referentům „Wang Kuang“ a „Wang Feng“.

列入 lièrù - zapsat, zahrnout (do seznamu)

其中 酷开 TV 模式 已被 国家 列入 中国 电子 产业 振兴 规划。

Qízhōng kùkāi TV móshì yǐ bèi guójiā lièrù zhōngguó diànzǐ chǎnyè zhènxīng guīhuà.

Mezi Kukai TV model už BEI stát zahrnout čínský elektronický průmysl revitalizovat plán

Model Kukai TV zahrnul stát do plánu revitalizace čínského elektronického průmyslu.

Zahrnutí do plánu je v tomto příkladě pozitivní. Věta nesděluje adverzní význam. 列入 lièrù (zapsat, zahrnout) lze chápat jako signalizující dispozi nebo významný impakt na status referenta, případně obojí.

忽略 hūlüè - zanedbávat, ignorovat

这些 企业 的 污染 排放 全都 被 我的 数据 忽略 了。

Zhèxiē qǐyè de wūrǎn páifàng quándōu bèi wǒ de shùjù hūlüè le.

Tento společnost DE znečištění emise všechno BEI já DE data ignorovat LE

Všechny emise z těchto společností jsou mými daty ignorovány.

忽略 hūlüè (zanedbávat, ignorovat) má negativní konotaci. Kontext věty nenaznačuje dispozi, ani významný impakt na status. V kontextu celé věty je interpretace na základě adverzity poměrně diskutabilní. Nevíme, zda je ignorování emisí v širším kontextu považováno za nežádoucí či nikoliv. Přesto bych se přikláněl ke kategorizaci tohoto příkladu jako k adverznímu.

抓住 zhuāzhù – chytit

陈 后来 被 国民党 疯狂 抓住， 他 于 一九四二年 死去

Chén hòulái bèi guómíndǎng fēngkuáng zhuāzhù, tā yú yījiǔsì'èr nián sǐqù.

Chen potom BEI Kuomintang šílený chytit on v rok 1942 zemřít

Chen byl později šíleným způsobem chycen Kuomintangem a zemřel v roce 1942.

Skutečnost, že byl referent „Chen“ chycen a poté zabit, jasně řadí tento příklad mezi konstrukce značící adverzitu. Fakt, že byl referent agentem chycen, naznačuje, že s ním bylo nějak zacházeno a manipulováno, a tudíž může být tato konstrukce také interpretována jako značící dispozi.

创新 性 描述 的 越多越大 , 越 容易 被 审稿人 抓住 把柄 。

Chuàngxīn xìng miáoshù de yuè duō yuè dà, yuè róngyì bèi shěn gǎo rén zhuāzhù bǎbǐng.

Inovace přirozenost popis DE čím více tím větší více snadný BEI recenzent chytit úchop

Čím inovativnější popisy, tím snáze se recenzenti chytí.

Ve druhém příkladě se slovesem 抓住 zhuāzhù (chytit) chybí oproti předchozímu příkladu adverzní význam. Sloveso chytit je použito ve smyslu přitáhnout pozornost a značí tedy pouze dispozi. V tomto příkladě není vyjádřen referent. Ten je ale pravděpodobně znám z širšího kontextu.

笼罩 lǒngzhào – zahalit

清晨 的 北京 依然 被 一片 昏黄 笼罩 。

Qīngchén de běijīng yīrán bèi yīpiàn hūnhuáng lǒngzhào.

Časně ráno DE Peking stále BEI jeden šero zahalit

Časně z rána je Peking stále zahalený šerem.

V tomto příkladě je pouze popisována fyzická realita. Není zde zřejmě vyjádřená adverzita ani dispoze. Situace by mohla být eventuelně považována za adverzní v případě, že by autor věty vnímal popisovanou skutečnost jako negativní. To ale nelze bez interpretace širšího kontextu ověřit. Zahalení šerem může být považováno za významný impakt na fyzickou podobu referenta „Peking“.

咬 yǎo – kousnout

另外 被 虫 咬 过 有 剧烈 瘙痒 的 患者 不要 涂沫 花露水 。

Língwài bèi chóng yǎo guò yǒu jùliè sàoyǎng de huànzhě bùyào túmò huālùshuǐ.

Navíc BEI hmyz kousnout GUO mít vážný svědění DE pacient nesmět stříkat hydrosol

Navíc by pacienti, kteří byli kousnuti hmyzem a mají vážné svědění, neměli používat hydrosol.

Věta v tomto příkladě nemá typickou strukturu „jmenná fráze (referent)“ + „被 bèi“ + „jmenná fráze (agent)“ + „slovesná fráze“. Namísto toho se celá bèi-konstrukce získává roli adjektivní fráze. Struktura nabírá podobu „被 bèi“ + „jmenná fráze (agent)“ + „slovesná fráze“ + DE + „jmenná fráze (referent)“. Z hlediska funkce je touto větou vyjadřována zřejmá adverzita vůči pacientovi, který byl fyzicky poraněn.

感动 gǎndòng – dojmout, dotknout se (někoho emocionálně)

与会 家长 也 被 顾宇凡 的 演讲 所 感动
 Yùhuì jiāzhǎng yě bèi gùyǔfán de yǎnjiǎng suǒ gǎndòng.
 Účastnit se rodiče také BEI Gu Yufan DE proslov SUO dojmout

Rodiče, kteří se setkání zúčastnili, byli také dojeti projevem Gu Yufana.

Věta má jednoznačně pozitivní sentiment. Neznačí adverzitu ani dispozi. Není zde však také ani žádný významný impakt na status referenta „rodiče“, ani se nejedná o fyzický zásah. Funkci bèi-konstrukce však můžeme stále označit za významný impakt, jelikož značí významný psychologický dopad.

骂 mà - nadávat, vinit

因为 用 了一个 4 万 的 手机 壳 , 唐嫣 被 网友 骂
 惨 了
 Yīnwèi yòng le yīgè 4 wàn de shǒujī ké, tángyān bèi wǎngyǒu mà
 cǎn le.
 Protože použít Le jeden 40 000 DE mobil pouzdro Tang Yan BEI uživatelé internetu nadávat
 krutý LE

Uživatelé internetu Tang Yanovi krutě vynadali kvůli použití pouzdra na mobil v hodnotě 40 000.

Zde je přímo adverzně působeno na referenta „Tang Yan“. Funkce signalizace adverzity je naprosto zřejmá. Kromě adverzity lze větu také interpretovat jako mající významný negativní impakt na status referenta, jakožto i významný psychologický impakt. Podstatná je ale zejména kategorie adverzity, pod kterou tyto negativní impakt spadají.

逮捕 dàibǔ – zatknout

10 月 20 日 , 张洛书 被 日军 逮捕 。
 10 Yuè 20 rì, zhāng luòshū bèi rìjūn dàibǔ.
 20. říjen Zhang Luoshu BEI japonská armáda zatknout
 20. října byl Zhang Luoshu zatčen japonskou armádou.

V tomto příkladě je značena přímá adverzita vůči referentovi „Zhang Luoshu“. Krom adverzity je zde značena i dispoze. S referentem je nějakým způsobem nakládáno.

淹没 yānmò – ponořit

图 为 汽车 被 洪水 淹没。
Tú wèi qìchē bèi hóngshuǐ yānmò.
Obrázek jako automobil BEI záplava ponořit

Obrázek ukazuje vůz zatopený záplavovou vodou.

Jelikož z kontextu věty vyplývá, že mluví o přírodní katastrofě, může být interpretována jako adverzní. Zároveň však vypovídá i o stavu fyzické reality. Referent „automobil“ je fyzicky zasažen a obklopen zásahovou vodou.

曝光 bàoguāng - vystavit (vlivu), odhalit

旁氏 骗局， 目前 已经 被 媒体 和 当地 相关 政府 部门 曝光
和 警告。
Pángshì piànjú, mùqián yǐjīng bèi méitǐ hé dāngdì xiāngguān zhèngfǔ bùmén bàoguāng
hé jǐnggào.
Pangshi podvod nyní už BEI media a místní vzájemný vláda oddělení odhalit
a varovat

Media a místní vládní úřady již odhalili a varovali před podvodem společnosti Pangshi.

Odhalení podvodu se dá považovat za adverzní situaci pro pachatele. Dispozi se příklad nevyznačuje. Významný impakt na status by v tomto případě byl negativní a spadal pod adverzitu.

绑架 bǎngjià – unést

两名 中国人 在 巴基斯坦 被 武装 分子 绑架
Liǎng míng zhōngguó rén zài bājīstǎn bèi wǔzhuāng fēnzǐ bǎngjià
Dva Číňané v Pákistán BEI ozbrojení členové unést

Dva Číňané v Pákistánu byli uneseni ozbrojenci.

Tento příklad je jasně adverzní vůči referentům „dva číňané“. Zároveň signalizuje i dispozi, jelikož je s nimi nějakým způsobem nakládáno a manipulováno.

击中 jīzhòng - zasáhnout, trefit

麦贤得 前额 被 弹片 击中

Mài xián dé qián'é bèi dànpiàn jízhòng.

Mai Xiande čelo BEI šrapnel zasáhnout

Mak Yin De byl zasažen šrapnelem do čela.

Referent přímo negativně zasažen, přičemž utrpí fyzickou újmu. Jedná se o zcela jednoznačný příklad signalizování adverzity.

抓 zhuā – chytit

女子 贩毒 被 警方 抓 现场

Nǚzǐ fàndú bèi jǐngfāng zhuā xiànchǎng

Žena drogový obchod BEI policie chytit při činu

Žena, drogová dealerka, byla zadržena při činu policií.

Příklad je adverzní vůči referentu „žena“. Zároveň značí i funkci dispoze, jelikož agent „policie“ zadržením referenta s ním určitým způsobem manipuluje.

占领 zhànlǐng – okupovat

1849年 印度 全 境 被 英 占领。

1849 Nián yìndù quán jìng bèi yīng zhànlǐng.

V roce 1849 byla celá Indie obsazena Brity.

Obsazení či okupace může být vnímána jako situace, která je adverzní vůči referentovi. Zároveň se domnívám, že značí i dispozi, jelikož zde agent referenta ovládá a kontrolu, což lze považovat za nakládání a manipulaci s referentem.

编辑 biānjí - editovat, kompilovat

此贴子 已经被 作者 于 2011-4-13 10:47:46 编辑 过

Cǐ tiē zǐ yǐjīng bèi zuòzhě yú 2011-4-13 10:47:46 Biānjí guò

Tento znak už BEI autor v 2011-4-13.10:47:46 editovat GUO

Tento příspěvek byl upraven autorem v 10:47:46 13-4-2011

Zadaný vyhledávací dotaz našel v případě 编辑 biānjí (editovat, kompilovat) velké množství příkladů prakticky shodných s uvedeným příkladem. Domnívám se, že se jedná o počítačem automaticky generovanou zprávu pro uživatele. Tato skutečnost pravděpodobně významně přispívá k frekvenci užití tohoto slovesa v bèi-konstrukcích. Tento příklad neznačí žádnou adverzitu, ani významný impakt. Signalizuje pouze dispozi.

感染 gǎnrǎn – infikovat

所以 盆腔 容易 被 外界 的 细菌 感染。

Suǒyǐ pánqīāng róngyì bèi wàijiè de xìjūn gǎnrǎn.

Proto pánevní dutina snadno BEI vnější DE bakterie infikovat

Proto je pánevní dutina snadno infikována bakteriemi z vnějšího světa.

Zde je možné interpretovat větu jako adverzní vůči nezmíněnému postiženému pacientovi, přestože referentem věty je pouze „pánevní dutina“. Kontext infekce má hlubokou negativní konotaci. Kromě adverbzity je rovněž možné větu interpretovat jako mající významný impakt na fyzický stav. Jelikož se ale jedná o negativní situaci, impakt na fyzický stav a adverbzita splývají.

判处 pànchǔ – odsoudit

最终， 卢飞龙 因 徇私 舞弊 罪 被 法院 判处 有 期 徒刑。

Zuìzhōng, lú fēilóng yīn xúnsī wǔbì zuì bèi fǎyuàn pànchǔ yǒu qí túxíng.

Nakonec Lu Feilong protože zvyhodňování zločin vina BEI soud odsoudit mít doba odnětí svobody

Lu Feilong byl nakonec soudem odsouzen k trestu odnětí svobody na dobu určitou za trestný čin zvyhodňování.

V tomto příkladě je odsouzení soudem vůči referentovi „Lu Feilong“ jasně adverzní situací. Odsouzení má zároveň negativní významný impakt na referentův sociální status. Také, jelikož z kontextu vyplývá odnětí svobody referenta, bylo by možné si větu vyložit jako nakládání s referentem určitým způsobem. To by znamenalo značení dispoze nad referentem. 判处 pànchǔ (odsoudit) samo o sobě nenaznačuje fyzickou manipulaci s referentem, ale jelikož z kontextu vyplývá, že referentův pohyb bude omezen jako výsledek odsouzení, nelze takovou interpretaci úplně zavrhnout.

欺负 qīfu – šikanovat

三任局长都被李志强欺负得无法开展工作。
Sān rèn júzhǎng dōu bèi lǐzhìqiáng qīfù dé wúfǎ kāizhǎn gōngzuò.

3 člověk ředitel všichni BEI Li Zhiqiang šikanovat DE nedokázat plnit práce

Tři ředitelé byli šikanováni Li Zhiqiangem a nebyli schopni vykonávat svou práci.

V tomto příkladě lze jednoznačně interpretovat větu na základě adverbity.

占据 zhànjù – okupovat, obsadit

每到课间,藏书丰富的阅览室总被孩子们占据着。
Měi dào kèjiān, cángshū fēngfù de yuèdúshì zǒng bèi háizimen zhànjùzhe.

Každý dorazit přestávka sbírka knih bohatý DE čítárna vždy BEI děti obsazen

O každé přestávce je dobře zásobená čítárna vždy obsazena dětmi.

U tohoto příkladu není jasné, zda je sdělována adverbita. Situace není přímo adverzní vůči referentu „čítárna“. Mohla by být vnímána jako nepříznivá pro někoho, kdo nemůže čítárnu kvůli plné kapacitě využít, ale zároveň by mohla být interpretována pozitivně, jelikož je o čítárnu velký zájem. Lepší vysvětlení umožňuje funkce značení dispoze. Sloveso 占据 zhànjù (okupovat, obsadit) sděluje, že je místnost někým používána.

杀死 shā sǐ – zabít

本菌的抵抗力不强,容易被一般消毒药杀死。
Běn jùn de dǐkàng lì bù qiáng, róngyì bèi yībān xiāodú yào shā sǐ.

Bakterie DE odolnost zápor silný snadný BEI běžný desinfekce medicína zabít

Odolnost této bakterie není silná, a je tudíž snadno zabita běžnými dezinfekčními prostředky.

Situace je jednoznačně adverzní vůči referentu „bakterie“.

破坏 pòhuài - zničit, rozbít

检查电脑是不是被病毒破坏。
Jiǎnchá diànnǎo shì bù shì bèi bìngdú pòhuài.

Zkontrolovat počítač být zápor být BEI vir poškodit

Zkontrolujte, zda váš počítač nebyl poškozen virem.

Tento příklad značí adverzní situaci vůči referentu „počítač“. Zároveň lze příklad interpretovat jako významný impakt na fyzický stav referenta.

吞噬 tūnshì - spolknout

除 空气 污染 外 兵马俑 还 曾 被 40 多 种
真菌 吞噬 过。

Chú kōngqì wūrǎn wài bīngmǎyǒng hái céng bèi 40 duō zhǒng
zhēnjūn tūnshìguò.

Kromě vzduch znečištění mimo Terakotová armáda také už BEI víc jak 40 druh
houby pohltil

Kromě znečištění ovzduší pohltilo terakotové válečníky více než 40 druhů hub.

Zde může být pohlcení houbami interpretováno jako adverbzita. Také se ale jedná o fyzickou změnu. Příklad lze tedy popsat jako mající významný dopad na fyzický stav věcí.

称作 chēngzuò - být nazýván (nějak)

也 因此 常 被 美国人 称作 政治家 的 摇篮 ”。

Yě yīncǐ cháng bèi měiguó rén chēng zuò zhèngzhì jiā de yáolán.

Také proto často BEI američané nazývat politik DE kolébka

Proto je (něco) Američany často nazýváno „kolébkou politiků“.

Zde je nevyjádřený referent nazýván uvedeným přízviskem. Není značena dispoze, a přízvisko nenese negativní význam. Můžeme tedy usoudit, že se nejedná o vyjádření adverbzity. Nazývání přízviskem má významný impakt na status referenta.

收藏 shōucáng - sbírat (ve smyslu sběratelství, kolekce)

其个人 作品 被 国内外 多 家 收藏 机构 及
私人 会馆 收藏 。

Qí gèrén zuòpǐn bèi guónèi wài duō jiā shōucáng jīgòu jí
sīrén huìguǎn shōucáng.

Ten člověk díla BEI domácí i mezinárodní mnoho společnosti sbírat instituce i
soukromý klub sbírat

Jeho osobní díla shromáždila řada domácích i zahraničních sbírkových institucí a soukromých klubů.

Sbírání děl neznačí adverzitu. Naopak však může značit dispozi, jelikož je s díly manipulováno, a také významný impakt na status, neboť fakt, že je dílo takto ceněno, vypovídá o jeho hodnotě. Pravděpodobně se jedná o větu s pozitivním či neutrálním sentimentem.

吓 xià – vyděsit

她们 还说, 周恩来、叶剑英被美国的原子弹吓怕了

Tāmen hái shuō, zhōu'ēnlái, yèjiànyīng bèi měiguó de yuánzǐdàn xià pà le
Oni také mluvit Zhou Enlai Ye Jianying BEI USA DE atomová bomba bát se LE
Také říkali, že Zhou Enlai a Ye Jianying byli vyděšeni americkou atomovou bombou.

V tomto příkladě se jedná o funkci signalizace adverzity. Vyděšení lze jistě považovat za jednoznačně adverzní dopad na referenty.

选中 xuǎnzhòng - vyhrát volbu, být vybrán

2002年, 他以状元秀身份被NBA的休斯敦火箭队选中。

2002 Nián, tā yǐ zhuàngyuán xiù shēnfèn bèi NBA de xiūsidūn huǒjiàn duì xuǎnzhōng

Rok 2002 on protože nejlepší hodnocení BEI NBA DE Houston raketa tým vybrat

V roce 2002 byl vybrán týmem „Houstonské rakety“ z NBA, protože měl nejlepší hodnocení.

Být vybrán týmem má pozitivní dopad na nejmenovaného referenta. Tento příklad lze interpretovat jako významný pozitivní impakt na referentův status. Situace tedy adverzní není. Otázka zda příklad značí i dispozi závisí do jisté míry na úhlu pohledu, nicméně v tomto případě považují impakt na status za vhodnější vysvětlení.

逼 bī - nutit, přimět (někoho udělat něco)

卡洛斯 曾经 被他 逼 的 不敢 上前 助攻 了。

kǎ luòsī céngjīng bèi tā bī de bù gǎn shàngqián zhùgōng le.

Karlos kdysi BEI on nutit DE neodvázat se přímo pomoci LE

Karlos jím byl kdysi donucen (někomu) neposkytnout pomoc.

Zde je patrná adverzita situace vůči referentovi „Karlos“, který je nucen jednat proti své vůli. Zároveň je možné příklad interpretovat jako značící dispozi, jelikož agent „on“ nějakým způsobem ovlivňuje jednání referenta „Karlos“.

戏称 xìchēng - žertovat, zvat (někoho nějak) žertem

写 微博 也 被 网友 戏称 为 “织围脖”

Xiě wēibó yě bèi wǎngyǒu xìchēng wèi “zhī wéibó”.

Psát Weibo také BEI uživatelé internetu zvat jako „pletení šátků“

Psaní na Weibo přezdívají uživatelé internetu "pletení šátků".

V tomto příkladě není patrná adverzita ani dispoze. Jelikož se jedná o nazývání referenta určitým způsobem, významný impakt na status referenta se zdá být nejvhodnější interpretací.

打动 dǎdòng - dojmout (k lítosti, sympatii)

终于，老 专家 被 陈晓敏 的 诚心 所 打动。

Zhōngyú, lǎo zhuānjiā bèi chénxiǎomǐn de chéngxīn suǒ dǎdòng.

Nakonec starý odborník BEI Chen Xiaomin DE upřímnost SUO dojmout

Nakonec byl starý odborník dojat upřímností Chen Xiaomin.

Příklad má pozitivní sémantickou konotaci, a adverzitu tudíž nesignalizuje. Dispoze zde také není vyjádřena. 打动 dǎdòng (dojmout) značí významný impakt na referenta v psychologické rovině.

打死 dǎsǐ - zabít (umlátit)

老人 被 舍友 打死 敬老院 难 脱 其 责

Lǎorén bèi shěyǒu dǎ sǐ jìnglǎoyuàn nán tuō qí zé.

Starý člověk BEI spolubydlicí zabít domov důchodců těžko zbavit se jeho odpovědnost

Starší muž byl ubit k smrti spolubydlicím, domov důchodců se těžko zbaví odpovědnosti.

Zabití referenta v tomto příkladě je jednoznačně adverzní situace.

收录 shōulù - zahrnovat (něco v něčem)

立体 结构 于 1977 年 在 中国 的 科学 通报 发表， 并
被 化学 文摘 收录。

Lìtǐ jiégòu yú 1977 nián zài zhōngguó de kēxué tōngbào fābiǎo, bìng
bèi huàxué wénzhāi shōulù.

Trojrozměrný struktura v rok 1977 v Čína DE věda časopis publikovat také
BEI chemie abstrakt zahrnout

Trojrozměrná struktura byla publikována v čínském vědeckém bulletinu v roce 1977 a byla zahrnuta do chemických abstraktů.

V tomto příkladě zahrnutí značí referenta „trojrozměrná struktura“ do periodika značí dispozi. Případně je možná i interpretace na základě významného impaktu na status, jelikož zahrnutí de periodika vypovídá o významu referenta.

要求 yāoqiú – požadovat

签证失效会被英方要求强制离境，影响今后再次赴英。

Qiānzhèng shīxiào huì bèi yīng fāng yāoqiú qiángzhì lí jìng,
yǐngxiǎng jīnhòu zàicì fù yīng.

Vízum projít HUI BEI anglická strana požadovat nutit odchod teritorium
ovlivnit potom znovu navštívit Anglie

Prošlé vízum zapříčiní deportaci anglickou stranou z území, což ovlivní příští návštěvu Anglie.

Zde má požadování deportace negativní konotaci pro držitele prošlého víza. Referentem věty je vízum, nicméně z kontextu věty vyplývá, že adverzně zasaženým je právě jeho držitel.

打败 dǎbài - porazit (někoho)

如果被别的玩家打败，则名次会下降。

Rúguǒ bèi bié de wánjiǎ dǎbài, zé míngcì huì xiàjiàng.

Pokud BEI jiný DE hráč porazit pořadí HUI snížit

Pokud je poražen jiným hráčem, sníží se mu úroveň hodnocení.

Porážka jiným hráčem se jeví jako jednoznačně negativní situace. Interpretace na základě adverbzity zde není problematická. Zároveň je z kontextu patrné, že utrpí i hráčův status. Je zde tedy také i významný impakt na status referenta. Referent není ve větě vyjádřen. Pravděpodobně je znám z kontextu.

报道 bàodào - reportovat, zahrnout (v žurnalistice)

此事被内蒙古日报报道，赢得赞誉。

Cǐ shì bèi nèiménggǔ rìbào bàodào, yíngdé zànyù.

Toto záležitost BEI Vnitřní mongolsko noviny reportovat vyhrát chvála

O této záležitosti informoval deník *Inner Mongolia Daily* a získal chválu.

V tomto případě se dopad na referenta „tato záležitost“ nejeví jako adverzní. Informování o záležitosti by se dalo považovat za dispozi. Z kontextu věty neznáme zda je zde nějaký významný dopad na referenta „tato záležitost“. Z příkladu je patrný pozitivní dopad na agenta, nicméně ten je sdělován druhou částí souvětí mimo bèi-konstrukci a je tedy irrelevantní.

困扰 kùnrǎo - trápit, komplikovat, působit starosti

很多 朋友 都 被 这个 问题 困扰。

Hěnduō péngyǒu dōu bèi zhège wèntí kùnrǎo.

Mnoho přátel všichni BEI tento problém trápit

Tento problém trápi mnoho přátel.

Tento příklad se dá jednoznačně interpretovat na základě adverzity.

垄断 lǒngduàn – monopolizovat

目前 中国 市场 上， 很多 的 抗癌 药 被 进口 药 所 垄断。

Mùqián zhōngguó shìchǎng shàng, hěnduō de kàngái yào bèi jìnkǒu yào suǒ lǒngduàn.

Nyní Čína trh na mnoho DE proti rakovině medicína BEI import medicína SUO monopolizovat

V současné době je na čínském trhu mnoho léků proti rakovině monopolizováno dováženými léky.

Monopolizace bývá obecně vnímána jako negativní a nežádoucí fenomén. Nelze ji vnímat jako adverzní vůči přímému referentu „mnoho léků proti rakovině“, ale může být vnímána jako adverzní pro společnost a trh. Adverzita je však v tomto příkladě závislá na interpretaci kontextu. Monopolizování by se dalo také interpretovat jako dispoze, ve smyslu disponováním kontrolou nad daným produktem.

抢走 qiǎngzǒu - sebrat (ukrást)

为 防止 号 被 别人 抢走， 他们 往往 在 深夜 操作。

Wèi fángzhǐ hào bèi biérén qiǎng zǒu, tāmen wǎngwǎng zài shēnyè cāozuò.

Aby zabránit číslo BEI ostatní lidé ukrást oni často v pozdě v noci pracovat

Často pracují pozdě v noci, aby zabránili ukradení čísla.

Ukradení či sebrání čehokoliv hodnotného, v tomto případě nějakého zřejmě důležitého čísla, je jednoznačně adverzní situace. Značí také i dispozi, jelikož je s referentem „číslo“ manipulováno.

咬伤 yǎoshāng – kousnout

不要 随便 给 马 喂食, 防止 被 马 咬伤。

Bùyào suíbiàn gěi mǎ wèishí, fángzhǐ bèi mǎ yǎoshāng.

Nesmět ledabyle dát kůň krmit zabránit BEI kůň kousnout

Nekrmte koně ledabyle, aby Vás nepokousal.

Hrozící fyzické zranění referenta agentem je jednoznačně adverzní situace. Referent v tomto příkladě není vyjádřen. Z kontextu věty se však zdá jasné, že se jedná o varování, a referentem je ten, komu je varování určeno.

杀害 shāhài – zavraždit

1995 年 3 月, 原 领导人 马扎里 被 塔利班 杀害, 该 党 分裂

1995 Nián 3 yuè, yuán lǐngdǎorén mǎzhǎlǐ bèi tālibān shāhài, gāi dǎng fēnliè.

3. březen 1995 bývalý vůdce Mazari BEI Talibán zavraždit měl by strana rozdělit

V březnu 1995 byl bývalý vůdce Mazari zabit Talibanem a strana se rozdělila

Zavraždění referenta je adverzní situace.

折磨 zhémó - perzekuovat, trápit

患者 张 婆婆 讲述 自己 被 结石 折磨 了 十 来 年

Huànzhě zhāng pópó jiǎngshù zìjǐ bèi jiéshí zhémó le shí lái nián

Pacient Zhang tchýně² mluvit o sám sebe BEI kámen trápit LE 10 přijít rok

Pacientka, babička Zhang povídala o tom, jak ji přes deset let trápí kameny.

Referent „babička Zhang“ fyzicky trpí, což příklad rozhodně kvalifikuje jako adverzní.

² 婆婆 pópó znamená „tchýně“ ve standardní čínštině, nicméně v hovorové řeči může být použito jako oslovení starší ženy. Proto jsem jej v překladu celé věty přeložil jako „babička“. Tím se ale neimplikuje žádná příbuznost s mluvčím věty. Jde pouze o hovorové domácí oslovení.

迷惑 míhuò – zmást

所以 购买 茶 时 要 看 茶叶 本身 质量, 不可 被 外
包装 所 迷惑。

Suǒyǐ gòumǎi chá shí yào kàn chá yè běnshēn zhìliàng, bùkě bèi wài
bāozhuāng suǒ míhuò.

Proto nakupovat čaj čas muset dívat se čajové listky samotný kvalita nesmět BEI vnější
obal SUO zmást

Proto se při nákupu čaje dívejte na kvalitu samotného čaje a nenechte se zmást vnějším obalem.

Jelikož se jedná o varování, referent není vyjádřen, jelikož zamýšleným referentem je adresát varování. Zmatení referenta, které vyústí v nevhodný nákup, je adverzní situací.

理解 lǐjiě – porozumět

并 力争 使 画面 更加 直观, 更加 的 容易 被 孩子
理解 和 接受。

Bìng lìzhēng shǐ huàmiàn gèngjiā zhíguān, gèngjiā de róngyì bèi hái zǐ
lǐjiě hé jiēshòu.

Zároveň snažit se udělat obrázek více intuitivní více DE jednoduchý BEI děti
rozumět a přijmout

A snažte se, aby byl obrázek intuitivnější a pro děti snáze pochopitelný a přijatelný.

Porozumění ze strany agenta „děti“ je dle kontextu věty žádoucí. O adverzitu se tedy nejedná. Agent „děti“ s obrázkem přímo nemanipuluje, a dispozice tak zde značena není. Porozumění dětí pravděpodobně nemá žádný významný impakt na referenta „obrázek“, jedině s výjimkou impaktu na status. Snadno srozumitelný obrázek by mohl být vnímán jako žádoucí. Interpretace je zde značně komplikovaná. U vět, které nejsou prostými oznámeními, nýbrž například instrukcemi, jako je právě tato věta, je určování kategorií nejasné.

3.6. Zhodnocení výsledků

U většiny příkladových vět se podařilo identifikovat funkci, kterou daná bèi-konstrukce signalizuje spolu se svou základní funkcí označování konatele děje. Na příkladech se ukazuje, že interpretace mnohdy není jednoznačná. Bèi-konstrukce může plnit více různých funkcí najednou, anebo konstrukce umožňuje více různých interpretací, které závisejí na názoru interpretujícího. Určitým limitem pak může být i skutečnost, že nejsem rodilý mluvčí. Některé příklady by pro relevantnější zhodnocení vyžadovali znalost širšího kontextu věty, popřípadě i znalost autora, a pozice, kterou vůči subjektům věty zaujímá. Přesto se domnívám, že provedený výzkum umožňuje vymezit několik základních kategorií, které popíšu v následujících odstavcích. Je však nutné mít na paměti, že se jedná pouze o orientační kategorie, které se mohou do jisté míry překrývat. S ohledem na výše uvedené limity pak zároveň upouštím od kvantifikace.

První z těchto kategorií je „pozitivní významný impakt na status referenta“. Tato kategorie zahrnuje věty, které sdělují, že referent je nějak nazýván, za něco považován, chválen, uznáván, či je mu udělena nějaká pozice nebo vyznamenání. Obecně lze říci, že agent, který je nějakou autoritou, uděluje referentu nějaké ocenění či vyznamenání, jež povyšuje referentův společenský status. Do této kategorie jsem zařadil i první příklad s nejvíce frekventovaným slovesem 称为 chēngwèi (nazývat), kdy bylo referentu přiděleno přízvisko s pozitivním významem. Mnoho příkladů, které jsem zařadil do této kategorie, mělo zároveň vysokou frekvenci, a s ubývající frekvencí byly méně časté. Většina příkladů s pozitivním významem patří právě do této kategorie.

Druhou kategorií je „adverzita“. Zahrnuje příklady bèi-konstrukcí, které mají na referenta negativní dopad. Typickými příklady jsou takové, kdy je referent udeřen, zabit, pokousán, trápen či šikanován. Kategorie adverzity se značně prolíná s ostatními kategoriemi. Pokud je status referenta negativně zasažen, větu lze interpretovat zároveň jako „adverzní“ i jako „významný impakt na status referenta“. Jedná se o příklady, kdy je referent viněn za něco, je mu nadáváno, bylo odhaleno něco, co učinil špatného, nebo je on sám považován za někoho špatného. Další významný překryv kategorie „adverzity“ je s kategorií „dispoze“. V takových příkladech je s referentem nějak nakládáno či

manipulováno, ale zároveň se tak jedná proti referentově vůli a proti jeho zájmu. Běžné příklady zahrnují situace, kdy je referent zatčen, chycen, uvězněn či unesen.

Třetí kategorií je „dispoze“. Většinou se objevuje právě v kombinaci s adverbem, jak už bylo uvedeno výše. Samostatná dispoze se v nalezených příkladech objevuje méně často. Jedná se převážně o věty s neutrálním sentimentem. Často jde o *bèi*-konstrukce obsahující slovesa jako užívat, aplikovat, adoptovat (metodu), editovat apod. Dispoze se jeví jako mírně problematická k určení. V příkladech, kdy je s něčím fyzicky manipulováno, lze rozeznat dispozi snadno, ale v abstraktnějších větách, kdy není s referentem manipulováno ve fyzickém slova smyslu, není jednoduché určit, co lze považovat za manipulaci a nakládání s něčím, a kdy nikoliv. Pod dispozi také spadá malá početná kategorií, kterou jsem nazval „fyzická změna“. Ta většinou zahrnuje neživý referent, který vlivem agentu prochází fyzickou změnou. Může jít například o absorbování plynu či nahrazení součástky za jinou.

Zvláštní kategorií, která se poněkud vymyká od zbytku kategorií, jsem nazval „popis fyzické skutečnosti“. Zahrnuje věty, které sdělují informaci, že něco je něčím obklopeno, pokryto, zahaleno, anebo v něčem ponořeno. Referent i agent jsou většinou neživí. Tato kategorie je méně početná než kategorie předchozí, nicméně se domnívám, že je poměrně unikátní a je vhodné ji také zmínit.

Další málo početnou kategorií, která se však odlišuje od ostatních, je „psychologický pozitivní impakt“. Nelze je zařadit pod „pozitivní impakt na status“, protože se nemění sociální status referenta, ale referentova psychika je významně zasažena v pozitivním slova smyslu. Jedná se o věty, ve kterých je referent někým či něčím dojat. Domnívám se, že by tato kategorie mohla tvořit společnou kategorií s adverzními příklady, kdy je zasažena psychika referenta. Taková kategorie by se mohla nazývat „významný psychologický impakt na referenta“. Jelikož je ale příkladů s pozitivním psychologickým dopadem velmi málo, a naopak většina adverzních příkladů má na živé referenty zároveň negativní psychologický dopad, nebyla by taková kategorie pro popis příliš užitečná.

4. Závěr

V rámci této práce jsem se zabýval vedlejšími funkcemi bèi-konstrukcí, které jsou konstrukcemi vyjadřovány spolu s jejich základní funkcí značení trpnosti. Funkce, jež byli zmíněné v teoretické části, zahrnovaly funkce značení adverzity a dispoze, které popisuje Li a Thompson. Věty s pozitivním obsahem však Li a Thompson považují za produkt vlivu cizích jazyků. Jednotící přístup navrhuje Fan a Kuno funkcí značení významného impaktu na referenta. V práci jsem použil tyto tři základní funkce (značení adverzity, dispoze a významného impaktu), pomocí kterých jsem analyzoval a interpretoval věty obsahující bèi-konstrukce získané pomocí nástroje Sketch Engine z korpusu čínských textů shromážděných z prostředí internetu. Za hlavní přínos této práce lze považovat ověření funkcí bèi-konstrukcí na četných příkladech a definování podrobnějších kategorií pro jejich klasifikaci.

Je tedy možné konstatovat, že bèi-konstrukce mají vedle své základní funkce označování původce děje další funkce. Těmi je značení významného impaktu na referenta věty, anebo také i nepřímo na subjekt větou nevyjádřený, který je ale známý z kontextu. Významný impakt může mít různou podobu. Klasickým významným impaktem je adverzita vůči referentovi. Dalším je dispoze agenta nad referentem, kdy je referent nějak manipulován, nebo je s ním nějak nakládáno. Jiným druhem významného impaktu je dopad na sociální status referenta. Ten může být negativní i pozitivní. Ovšem v případě negativního dopadu na status může být věta interpretována automaticky jako adverzní. Z toho důvodu jsem uvedl pozitivní impakt na status referenta jako samostatnou kategorii. Slovesa užitá v konstrukcích s pozitivním impaktem na status také obsadila vysoké příčky ve frekvenčním seznamu. Adverzita, dispoze a impakt na status se jeví jako hlavní převažující kategorie, ačkoliv lze nalézt příklady, které do nich umístit nelze. Ostatní kategorie jsou však méně časté.

Důležitým faktem je, že zmíněné kategorie se mohou navzájem prolínat a jejich zařazení spočívá převážně v interpretaci kontextu celé věty. Dvě různé bèi-konstrukce, které obsahují stejné sloveso, tak mohou být zařazeny do rozdílných kategorií. Význam celé věty je pro interpretaci důležitější než význam slovesa, které je v bèi-konstrukci použito. Vhodným směrem dalšího výzkumu by mohla být analýza toho, zda jednotlivá slovesa tíhnou k vyjadřování určitých funkcí či nikoliv. Toho by se dalo docílit rozbořením většího

množství příkladových vět obsahující stejné sloveso. Také by bylo vhodné interpretovat vyjadřované funkce konstrukcí rodilým mluvčím.

Annotation

The topic of this thesis are constructions with co-verb 被 bèi in Mandarin Chinese, while the point of interest are so called “long bèi-constructions“. Focus of the thesis is on the function, that are expressed by these construction, in addition to the main function of marking passives. These functions mainly include the functions of signalling adversity, disposal and major impact on referent. The main goal of the thesis is to analyse the functions used in sentences from the corpora of natural language. Using online tool called „Sketch Engine“, examples of the bèi-constructions were acquired. These examples come from the large corpora of texts in Mandarin, gathered from the internet. Examples are translated into Czech and the functions of their particular bèi-constructions are analysed. Results of the analysis suggest, that bèi-constructions are able to mark more than one function at once. Interpretation of the context of sentences with bèi-constructions seems to be a major factor in determining the type of a functions. Examples can be sorted based on similarities into mutually overlapping categories. Most of the examples can be classified into three main categories, which include major positive impact on referent’s status, adversity and disposal, fewer number of examples require other more specific categories.

Keywords

Mandarin Chinese, passives, bèi-constructions, semantic functions

5. Reference

- Fan, W., & Kuno, S. (2001). Semantic and discourse constraints on Chinese Bei-passives. *Linguistics and the Human Sciences*, 205–240. doi:10.1558/lhs.v8i2.205
- Chao, Y. R. (2011). *A Grammar Of Spoken Chinese*. Beijing: The Commercial Press.
- Li, C. N., & Thompson, S. A. (1974). CO-VERBS IN MANDARIN CHINESE: VERBS OR PREPOSITIONS? *Journal of Chinese Linguistics*, 257-278.
- Li, C. N., & Thompson, S. A. (1981). *Mandarin Chinese A Functional Reference Grammar*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Liu, N. (2016). The Structures of Chinese Long and Short Bei. *Language and Linguistics*, 857–889. doi:10.1177/1606822X16660938
- Shan, C.-K. (2015). A Study on Passives in Mandarin Chinese: Bei as a Verb and Linguistic Variations between English and Chinese. *Hwa Kang English Journal*, 87-112. doi:10.3966221880882015122101004
- Sketch Engine*. (30. 03 2022). Načteno z Sketch Engine: <https://www.sketchengine.eu/zhtenten-chinese-corpus/>
- Švarný, O., & Uher, D. (2014). *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Ting, J. (1998). Deriving The Bei-construction In Mandarin Chinese. *Journal of East Asian Linguistics*, 319-354.
- Yin, H. (2005). *Grammaticalization Of Mandarin Transfer Verbs Gei And Bei As Passive Markers*. (str. 12). University of Alberta.

6. Příloha

Znaky	Pinyin	překlad	frekvence	frekvence na 1 milion slov
称为	chēngwéi	nazývat	101408	6,11144
评为	píngwéi	považovat	88638	5,34184
给	gěi	dát (error)	82839	4,99236
发现	fāxiàn	objevit	82536	4,9741
接受	jiēshòu	obdržet, dostat	60110	3,62258
授予	shòuyǔ	ocenit, udělit	55969	3,37302
认为	rènwéi	domnívat se	53317	3,21319
吸收	xīshōu	absorbovat	49134	2,9611
吸引	xīyǐn	přitahovat	48857	2,94441
拘留	jūliú	zadržet	44917	2,70696
是	shì	být (error)	44477	2,68044
录取	lùqǔ	přijmout (rekrutovat)	42972	2,58974
誉为	yùwéi	aklamovat	42736	2,57552
视为	shìwéi	považovat (za něco/někoho)	37770	2,27624
认可	rènkě	schválit	35866	2,16149
控制	kòngzhì	kontrolovat (dohlížet, řídit)	35421	2,13468
包围	bāowéi	obklopovat	31181	1,87915
利用	liyòng	využít	30515	1,83901
使用	shǐyòng	použít, užít	30158	1,8175
拒绝	jùjué	odmítnout	29037	1,74994
列为	lièwéi	zařadit (kategorizovat)	27399	1,65122
打	dǎ	udeřit	27392	1,6508
取代	qǔdài	nahradit, vyměnit	25806	1,55522
带走	dàizōu	odnést	25266	1,52268
有	yǒu	mít (error)	25002	1,50677
淘汰	táotài	vyřadit, eliminovat (v soutěži nebo přirozeném výběru)	24445	1,4732
抓获	zhuāhuò	zatkout	24402	1,47061
关注	guānzhù	zajímat se (o něco)	24243	1,46102
说	shuō	mluvit (error)	23268	1,40227
认定	rèndìng	ztotožňovat se, pevně v něco věřit	23177	1,39678
抛弃	pāoqì	opustit, vzdát se něčeho	22289	1,34327
为	wèi	(error)	22162	1,33561

收购	shōugòu	skoupit	21863	1,31759
熟知	shúzhī	být obeznámen	21789	1,31313
多	duō	(error)	21604	1,30198
知道	zhīdào	vědět	20521	1,23672
看好	kànhǎo	být optimistický o něčem, považovat si něčeho	20243	1,21996
覆盖	fùgài	pokryt	20134	1,21339
看到	kàndào	uvidět	19530	1,17699
遗忘	yíwàng	zapomenout	19499	1,17512
应用	yìngyòng	užít, aplikovat	19429	1,17091
骗	piàn	šidit, podvádět	19374	1,16759
采用	cǎiyòng	adoptovat (užití něčeho)	19185	1,1562
批准	pīzhǔn	ratifikovat	18830	1,13481
忽视	hūshì	zanedbávat, ignorovat	18083	1,08979
命名	mìngmíng	pojmenovat	17946	1,08153
杀	shā	zabít	17380	1,04742
列入	lièrù	zapsat (do seznamu)	17034	1,02657
忽略	hūlüè	zanedbávat, ignorovat	16799	1,01241
确定	quèdìng	určit	16795	1,01216
抓住	zhuāzhù	chytit	16791	1,01192
笼罩	lǒngzhào	zahalit	16719	1,00758
咬	yǎo	kousnout	16560	0,998
感动	gǎndòng	dotknout se (někoho emocionálně)	16355	0,98565
骂	mà	obvinit, vinit	16274	0,98077
应用于	yìngyòngyú	(error) (duplikace)	15539	0,93647
逮捕	dàibǔ	zatknout	15508	0,9346
淹没	yānmò	ponořit (?kontext?)	15460	0,93171
曝光	bàoguāng	vystavit (vlivu), odhalit (skandal veřejnosti)	15438	0,93038
绑架	bǎngjià	unést (někoho)	15419	0,92924
击中	jīzhòng	zasáhnou, trefit	15400	0,92809
抓	zhuā	chytit	15244	0,91869
占领	zhàn lǐng	okupovat	15168	0,91411
编辑	biānjí	editovat, kompilovat	14749	0,88886
感染	gǎnrǎn	infikovat	14679	0,88464
判处	pànchǔ	odsoudit	14521	0,87512

欺负	qīfu	šikanovat	14431	0,8697
看	kàn	vidět (error)	14106	0,85011
会	huì	moci, umět (error)	13819	0,83281
占据	zhànjù	okupovat	13663	0,82341
杀死	shāsi	zabít	13337	0,80377
破坏	pòhuài	zničit, rozbít	12732	0,7673
用于	yòngyú	užívat (v něčem)	12655	0,76266
吞噬	tūnshì	spolknout	12471	0,75158
关押	guānyā	uvěznit	12446	0,75007
称作	chēngzuò	být nazýván (nějak)	12426	0,74886
收藏	shōucáng	sbírat (ve smyslu sběratelství, kolekce)	12217	0,73627
重视	zhòngshì	dávat pozor (na něco), cenit si (něčeho)	12139	0,73157
要	yào	potřebovat (error)	11626	0,70065
吓	xià	vyděsit	11064	0,66678
选中	xuǎnzhòng	vyhrát volbu, být vybrán (ve volbách, zkoušce)	11000	0,66292
逼	bī	nutit, přimět (někoho udělat něco)	10900	0,6569
戏称	xìchēng	žertovat, zvat (někoho nějak) žertem	10875	0,65539
打动	dǎdòng	dojmout (k lítosti, sympatii)	10771	0,64912
打死	dǎsi	zabít (umlátit)	10658	0,64231
收录	shōulù	zahrnovat (něco v něčem)	10597	0,63864
进行	jìnxíng	vykonat, pokračovat, podstoupit (eng. advance, conduct, carry out)	10572	0,63713
要求	yāoqiú	požadovat	10442	0,6293
打败	dǎbài	porazit (někoho)	10425	0,62827
报道	bàodào	reportovat, zahrnout (v žurnalistice)	10241	0,61718
称之为	chēngzhīwéi	zvat, být znám jako...	10234	0,61676
能	néng	moci (error)	10205	0,61501

困扰	kùnrǎo	vyrušit, zkomplikovat	10119	0,60983
垄断	lǒngduàn	monopolizovat	10077	0,6073
抢走	qiǎngzǒu	sebrat (ukrást)	10037	0,60489
咬伤	yǎoshāng	kousnout (uštknutí hadem, bodnutí komára)	9989	0,602
杀害	shāhài	zavraždit	9908	0,59711
折磨	zhémó	perzekuovat, trápit	9658	0,58205
迷惑	míhuò	zmást	9599	0,57849
理解	lǐjiě	porozumět	9465	0,57042